

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

1. **Posudzovanie príslušnosti nadriadeného súdu na rozhodovanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu súdu I. stupňa v súvislosti so zmenou procesných predpisov** - príslušnosť nadriadeného súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa sa riadi vždy podľa zákona (Trestného poriadku) účinného v čase predkladania veci nadriadenému súdu.
Pri opätovnom predložení tej istej veci nadriadenému súdu, po predchádzajúcom vrátení veci súdu prvého stupňa z formálnych dôvodov i na základe zrušenia uznesenia o postúpení veci, sa otázka príslušnosti súdu posudzuje samostatne. Ak v čase medzi skorším a následným predložením veci nadriadenému súdu, ako súdu odvolaciemu, dôjde k takej zmene právnych predpisov, že príslušným na konanie o odvolaní sa stane iný krajský súd, je príslušným na vykonanie konania o odvolaní tento iný krajský súd. 6

2. **Možnosť vylúčenia sudcu v zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 z vykonávania úkonov trestného konania v prípade skutočnosti ak sudca v minulosti prichádzal do styku v rámci plnenia pracovných povinností s procesnou stranou alebo s jej príbuznými** - I. V zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 sudcu možno vylúčiť z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci len celkom výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré by mu zjavne bránili rozhodnúť objektívne, nezaujato a spravodlivo v súlade so zákonom pre jeho vzťah k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka.
II. Sama skutočnosť, že sudca v minulosti prichádzal v rámci plnenia pracovných povinností do styku s procesnou stranou alebo s príbuznými procesnej strany, neodôvodňuje jeho vylúčenie z vykonávania procesných úkonov pre jeho pomer k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka.
K vylúčeniu sudcu z vykonávania úkonov trestného konania z dôvodu pomeru k takým osobám môže v uvedenom prípade dôjsť len vtedy, ak jeho vzťah k týmto osobám je takej vnútornej kvality a intenzity, že sudca nie je spôsobilý rozhodovať nestranne a nezávisle alebo by sa takým mohol javiť navonok. 13

Rozhodnutia a stanoviska vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

- 3. Prevod vlastníctva bytu, právne úkony** - prenajímateľ môže previesť byt v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. po rozvode manželstva na toho z bývalých manželov, ktorého súd po zrušení práva spoločného nájmu určí za výlučného nájomníka v zmysle ustanovenia § 705 ods. 1 Občianskeho zákonníka. 18
- 4. Zmluva o budúcej zmluve** - zmluva o budúcej zmluve (§ 50a Občianskeho zákonníka) pôsobí len medzi účastníkmi tejto zmluvy. Nedodržanie záväzku budúceho predávajúceho vyplývajúceho zo zmluvy o budúcej zmluve a následné uzavretie kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti s treťou osobou nespôsobuje bez ďalšieho neplatnosť predmetnej kúpnej zmluvy v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o budúcej zmluve zaniknú pre nemožnosť plnenia..... 24
- 5. Odporovateľnosť právneho úkonu** - odporovateľnosť právneho úkonu nemožno riešiť ako predbežnú otázku. Neúčinnosť právneho úkonu nastáva až právoplatnosťou rozsudku, ktorým bolo žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka vyhovené. Vlastnícke právo toho, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech k veci, ktorá bola predmetom tohto úkonu, nie je podmienkou úspešného uplatnenia odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 42a ods. 2 až ods. 5 Občianskeho zákonníka..... 31
- 6. Odňatie možnosti konať pre súdom** - ustanovenie § 219 O. s. p. neumožňuje odvolaciemu súdu potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa z dôvodu, že odvolanie proti nemu je nepreskúmateľné. Ak tak urobí, odníme účastníkovi možnosť konať pred súdom..... 36
- 7. Súdne poplatky** - za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v Prílohe zákona č. 71/1992 Zb. (Sadzobník súdnych poplatkov), sa súdne poplatky nevyberajú; v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy..... 42
- 8. Moderačné právo** - použitie moderačného práva je zásahom do zmluvnej voľnosti účastníkov obchodného záväzkového vzťahu. Možnosť takéhoto zásahu zákonná úprava predpokladá a upravuje. Zásah súdu do zmluvných

vzťahov aplikáciou § 301 Obchodného zákonníka je postupom výnimočným a jeho použitie je na mieste len v odôvodnených prípadoch, ak sa výška pokuty javí ako neprimerane vysoká..... 46

- 9. Konkurz a vyrovnanie** - 1. Vyrovnanie má byť prostriedkom na rýchle pomerné uspokojenie pohľadávok veriteľov pri súčasnom zachovaní existencie dlžníka, pri podnikajúcej právnickej osobe v takom majetkovom stave, ktorý umožňuje jeho ďalšie podnikateľské pôsobenie. Bolo by v rozpore s účelom vyrovnania, ak by súd vo vyrovnacom konaní musel zisťovať a vyčísl'ovať mieru uspokojenia pohľadávok pre prípad vyhlásenia konkurzu a porovnávať ju s mierou uspokojenia podľa navrhovaného vyrovnania. Prípadná nižšia miera uspokojenia pri vyrovnaní môže byť a spravidla býva pre veriteľov vyvážená inými výhodami, najmä kratšou lehotou, v ktorej je ich pohľadávka uspokojená.
2. Daňový úrad prihlásením daňovej pohľadávky do vyrovnania a vyjadrením — súhlasom s vyrovnaním pri hlasovaní koná vo veci zverenej do jeho kompetencie. Ak jeho stanovisko alebo výsledok jeho rozhodnutia bolo voči súdu prejavené formou procesného úkonu, ktorý urobila osoba na to oprávnená, nie je súd oprávnený skúmať jeho vecnú správnosť z pohľadu predpisov upravujúcich postup daňových orgánov vo veciach daňových. Platí to aj v otázke, či súhlas s vyrovnaním sa má považovať za úľavu na dani, a tým za nepriamu formu štátnej pomoci a či pri jej poskytnutí boli splnené podmienky a dodržaný postup stanovený v zákone č. 231/1999 Zb. o štátnej pomoci..... 51
- 10. Zásady správneho konania** - uloženie dvoch samostatných sankcií za jeden a ten istý skutok, aj za situácie, ak by sa ním porušili dve či viaceré právne povinnosti kvalifikované v dvoch či viacerých ustanoveniach zákona, je v rozpore so zásadami správneho trestania, ktoré vychádzajú zo zásad ukladania trestov v trestnom konaní, keď sankcia sa ukladá za čin, ktorý je v rozpore so zákonom..... 59
- 11. Preskúmanie zákonnosti rozhodnutia** - ak zanikne rozhodnutie, ako predmet súdneho prieskumu počas súdneho konania, v konaní nemožno pokračovať, preto sa konanie pred súdom musí zastaviť..... 64

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

1.

ROZHODNUTIE

Príslušnosť nadriadeného súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa sa riadi vždy podľa zákona (Trestného poriadku) účinného v čase predkladania veci nadriadenému súdu.

Pri opätovnom predložení tej istej veci nadriadenému súdu, po predchádzajúcom vrátení veci súdu prvého stupňa z formálnych dôvodov i na základe zrušenia uznesenia o postúpení veci, sa otázka príslušnosti súdu posudzuje samostatne.

Ak v čase medzi skorším a následným predložením veci nadriadenému súdu, ako súdu odvolaciemu, dôjde k takej zmene právnych predpisov, že príslušným na konanie o odvolaní sa stane iný krajský súd, je príslušným na vykonanie konania o odvolaní tento iný krajský súd.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. marca 2007, sp. zn. 3 Ndt 4/2007)

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedeným uznesením v spore o príslušnosť medzi Krajským súdom v Nitre a Krajským súdom v Trnave, podľa § 24 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 rozhodol, že príslušným na vykonanie odvolacieho konania v trestnej veci obžalovaného M. H. a spol., vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 6 To 1/2007 je Krajský súd v Trnave.

Z o d ô v o d n e n i a :

Okresná prokurátorka v Šali dňa 11. apríla 2002 podala na Okresný súd Šaľa obžalobu na M. H. a J. H., podľa ktorej mali obaja spáchať v bode 1/ obžaloby trestný čin krádeže spolupáchatel'stvom podľa § 9 ods. 2, § 247 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona a trestný čin porušovania domovej slobody spolupáchatel'stvom podľa § 9 ods. 2, § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a M. H. v bode 2/ obžaloby trestný čin podielníctva podľa § 251 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 1/ M. H. a J. H. dňa 7. augusta 2001 v čase o 3.30 hod. vošli do vchodu činžiakového domu na Ulici gen. L.

Svobodu v Šali - Veči za prítomnosti maloletého M. Č., obvinený M. H. zazvonil na zvonček s menom D., ktorého pozná, a keď nevidel pred vchodom jeho auto, následne maloletý C. vyliezol na balkón tohto bytu, s vreckovým nožikom odstránil gumové tesnenie na balkónových dverách, vybral sklo, rozbil druhú sklenú výplň na balkóne, zakričal na obvineného M. H. a spolu s ním cez balkón vnikli do bytu, pričom obvinený J. H. stál vonku a strážil; z bytu odcudzili 4 ks príveskov, 2 páry náušnic, 3 ks prsteňov, 2 ks retiazok a 1 ks náramku, všetko zo žltého kovu, 1 ks rádiobudík, 1 ks fotoaparát zn. ELIKON, 1 ks bielu posteľovú plachtu, 7 ks CD platní, 1 ks videorekordér zn. Thomson, 1 ks hifi - sústavu zn. AIWA a 1 ks mobilný telefón zn. Ericson, všetky veci zabalili do plachty, podali ju cez balkón obvinenému J. H., ktoré veci schovali do krikov na neďalekom cintoríne; uvedeného dňa obvinený M. H. tieto veci predal v Sereďi neznámej osobe za heroín; poškodenej M. D. uvedeným trestným činom bola spôsobená škoda na odcudzených veciach vo výške 50 095,- Sk a poškodením zariadenia vo výške 1 000,- Sk;

2/ obvinený M. H. dňa 4. augusta 2001 v presne nezistenom čase od 16.35 hod. do 21.00 hod. s maloletým M. C. a M. B. vykonal krádež v byte I. Ó. na Hollého ul. č. 10 v Šali, z ktorého odcudzili 1 minivežu zn. AIWA, typ NSX-8-556 striebornej farby, slúchadlo s mikrofónom k mobilnému telefónu zn. Ericson, ktoré veci maloletý M. C. ponúkal obvinenému M. H. na predaj a tento ju predal neznámemu mužovi za heroín, pričom vedel, že uvedená mini - veža pochádza z krádeže uvedených maloletých.

Rozsudkom Okresného súdu Šaľa z 11. septembra 2002, č. k. 2 T 38/02 -146, boli obaja obžalovaní uznaní za vinných za spáchanie žalovaných trestných činov na skutkovom základe uvedenom v obžalobe. Obžalovanému M. H. uložil okresný súd podľa § 238 ods. 3, § 35 ods. 1, § 35 ods. 2 Trestného zákona súhrnný a úhrnný trest odňatia slobody na 2 (dva) roky nepodmienečne, pričom podľa § 39 ods. 2 písm. a) Trestného zákona ho na výkon trestu odňatia slobody zaradil do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny. Súčasne zrušil výrok o treste, ktorý bol obžalovanému M. H. uložený rozsudkom Okresného súdu Šaľa z 5. decembra 2001, sp. zn. 3 T 59/01. Obžalovanému J. H. uložil podľa § 238 ods. 3, § 35 ods. 1, § 35 ods. 2 Trestného zákona súhrnný a úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) mesiacov, pričom podľa § 58 ods. 1 písm. a), § 59 ods. 1 Trestného zákona mu výkon trestu odňatia slobody podmienečne odložil a určil skúšobnú dobu 18 (osemnásť) mesiacov. Súčasne zrušil výrok o treste, ktorý bol obžalovanému J. H. uložený rozsudkom Okresného súdu Šaľa z 1. februára 2002, sp. zn. 3 T 65/01. Poškodenej M. D. bola podľa § 229 ods. 1 Trestného zákona (v písomnom vyhotovení rozsudku je správne uvedené „Trestného poriadku“) odkázaná s nárokom na náhradu škody na konanie v občianskoprávných veciach.

Proti uvedenému rozsudku podal odvolanie obžalovaný M. H. (rozsudok mu bol doručený 8. októbra 2002, odvolanie bolo podané na pošte 11. októbra 2002).

Ďalší procesný postup súdov spočíval v nasledujúcich úkonoch:

Okresný súd Šaľa predložil spis Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o odvolaní celkovo trikrát, a to v novembri 2002 (presný dátum nie je možné zo spisu zistiť, nakoľko na predkladacej správe sa nenachádza podacia pečiatka Krajského súdu v Nitre), 3. novembra 2003 a 25. júna 2004. Po každom predložení spisu Krajský súd v Nitre vrátil vec prvostupňovému súdu -v dvoch prípadoch vrátil vec prípisom ako predčasne predloženú z dôvodu, aby tento opravil písárske chyby a iné zrejme nesprávnosti, ku ktorým došlo v písomnom vyhotovení rozsudku a jeho odpisoch tak, aby vyhotovenie bolo v úplnej zhode s obsahom rozsudku, ako bol vyhlásený (teda nariadil mu vykonať opravu v zmysle ustanovenia § 131 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku), v jednom prípade de facto došlo k vráteniu veci, avšak zo spisu nie je zrejmé z akého dôvodu, nakoľko prípis nadriadeného súdu sa v spise nenachádza.

Na základe príkazov nadriadeného súdu vydal Okresný súd Šaľa postupne tri opravné uznesenia (z 15. januára 2003, sp. zn. 2 T 38/02, zo 7. januára 2004, sp. zn. 2 T 38/02, a zo 16. augusta 2004, sp. zn. 2 T 38/02). Uvedeným postupom bolo písomné vyhotovenie napadnutého rozsudku opravené vo výroku o vine obžalovaného M. H. (v písomnom vyhotovení bol skutok v bode V vo vzťahu k nemu právne kvalifikovaný okrem iného aj ako trestný čin porušovania domovej slobody „podľa § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona“, pričom v zhode s vyhláseným rozsudkom malo byť uvedené „podľa § 238 odsek 1, odsek 2, odsek 3 Trestného zákona“), vo výroku o spôsobe výkonu trestu odňatia slobody obžalovaného M. H. [v písomnom vyhotovení bol zaradený na výkon trestu do prvej nápravno-výchovnej skupiny „podľa § 39a ods. 2 písm. a) Trestného zákona“, pričom v zhode s vyhláseným rozsudkom malo byť uvedené „podľa § 39 ods. 2 písm. a) Trestného zákona“], napokon tretím opravným uznesením boli opravené predchádzajúce dve opravné uznesenia vo výrokoch o treste oboch obžalovaných v časti uloženia súhrnného a úhrnného trestu odňatia slobody (chyba mala spočívať v nesprávnom slovoslede slovného spojenia „úhrnný a súhrnný trest“, nakoľko v zhode s vyhláseným rozsudkom malo byť uvedené „súhrnný a úhrnný trest“).

Dňom 1. januára 2005 v dôsledku nadobudnutia účinnosti zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. (Občiansky súdny poriadok) v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) prešiel výkon súdnictva [v zmysle § 15 ods. 2 písm. h) citovaného zákona] z Okresného súdu Šaľa na Okresný súd

Galanta. Od uvedeného dňa je posudzovaná trestná vec vedená Okresným súdom Galanta pod sp. zn. SA - 2 T 38/02.

Dňa 29. júna 2005 bol predmetný spis Okresným súdom Galanta predložený Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o odvolaní obžalovaného M. H. (v poradí štvrtýkrát). Krajský súd v Nitre opätovne vrátil vec súdu prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. s tým, že spis bol tomuto súdu predložený po nadobudnutí účinnosti citovaného zákona (teda po 1. januári 2006).

Okresný súd Galanta následne predložil predmetnú trestnú vec na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Trnave (teda krajskému súdu, v ktorého územnom obvode sa tento okresný súd nachádza). Tento krajský súd prípisom vrátil vec späť Okresnému súdu Galanta taktiež (rovnako ako Krajský súd v Nitre) s poukazom na ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z., pričom vyjadril názor, že na konanie o odvolaní v predmetnej trestnej veci je príslušný Krajský súd v Nitre, nakoľko odvolanie obžalovaného bolo tomuto krajskému súdu predložené už 27. novembra 2002 (teda v čase, keď bol uvedený krajský súd príslušný na rozhodovanie o odvolaní). Krajský súd v Nitre obratom vrátil vec Okresnému súdu Galanta s vyjadrením nesúhlasu s názorom a postupom Krajského súdu v Trnave a nariadil prvostupňovému súdu opätovne predložiť vec Krajskému súdu v Trnave. Okresný súd uvedený pokyn realizoval, v dôsledku čoho Krajský súd v Trnave uznesením zo 16. mája 2006, č. k. 5 To 7/2006 - 203, vyslovil podľa § 24 ods. 1 Trestného poriadku svoju nepríslušnosť na prejednanie predmetnej trestnej veci a následne vec predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie sporu o príslušnosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prípisom z 8. novembra 2006, sp. zn. 3 Ndt 20/2006, vrátil vec Krajskému súdu v Trnave ako nesprávne predloženú z dôvodu absencie rozhodnutia súdu, ktorému mal tento krajský súd po vyslovení svojej nepríslušnosti predmetnú trestnú vec postúpiť, ako súdu podľa jeho názoru príslušnému na prejednanie predloženého odvolania s tým, že spor o príslušnosť môže vyvolať až tento súd, pokiaľ neuzná (uznesením) svoju príslušnosť.

Krajský súd v Trnave v zmysle uvedeného listu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uznesením z 30. novembra 2006, č. k. 5 To 7/2006 - 209, rozhodol podľa § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku per analógiám o postúpení predmetnej trestnej veci Krajskému súdu v Nitre a následne tomuto súdu vec postúpil. V odôvodnení uznesenia poukázal na ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. v zmysle ktorého (podľa jeho názoru) tým, že odvolanie obžalovaného M. H. bolo na rozhodnutie predložené Krajskému súdu v Nitre ešte v čase pred nadobudnutím účinnosti citovaného zákona, na prejednanie a rozhodnutie

odvolania je príslušný tento krajský súd. Taktiež poukázal na nedôvodnosť opakovaného vracania spisu Krajským súdom v Nitre prvostupňovému súdu, vysloviac názor, že chyby vyhotovenia napadnutého rozsudku nespôsobovali jeho nepreskúmateľnosť, takže Krajský súd v Nitre mohol o odvolaní meritórne rozhodnúť a až potom nariadiť opravu v zmysle § 131 ods. 1 Trestného poriadku, čo by malo vplyv aj na plynulosť konania.

Krajský súd v Nitre uznesením z 1. februára 2007, č. k. 6 To 1/2007 -215, neuznal svoju príslušnosť na rozhodovanie o odvolaní v predmetnej trestnej veci (pri aplikácii ustanovenia § 252 prvá veta Trestného poriadku per analógiám) z dôvodu, že predmetnú trestnú vec považuje za predloženú odvolaciemu súdu dňom 29. júna 2005, teda po nadobudnutí účinnosti zákona č. 371/2004 Z. z., a preto podľa § 16 ods. 1 citovaného zákona je na rozhodovanie o odvolaní príslušný Krajský súd v Trnave.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd najbližšie spoločne nadriadený obidvom krajským súdom v spore o príslušnosť vec preskúmal a dospel k záveru, že príslušným súdom na vykonanie konania o odvolaní obžalovaného M. H. v trestnej veci vedenej Okresným súdom Galanta pod sp. zn. SA - 2 T 38/02, je Krajský súd v Trnave, a to z nasledovných dôvodov.

Podľa § 252 prvá veta Trestného poriadku o odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje nadriadený krajský súd.

Podľa § 131 ods. 1 Trestného poriadku predseda senátu môže osobitným uznesením kedykoľvek opraviť písárske chyby a iné zrejme nesprávnosti, ku ktorým došlo vo vyhotovení rozsudku a v jeho odpisoch tak, aby vyhotovenie bolo v úplnej zhode s obsahom rozsudku, ako bol vyhlásený. Opravu môže nariadiť i súd vyššieho stupňa.

Podľa § 15 ods. 2 písm. h) zákona č. 371/2004 Z. z. výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcu k štátu prechádza k 1. januáru 2005 z Okresného súdu Šaľa na Okresný súd Galanta.

Podľa § 2 ods. 9 citovaného zákona sídlom Okresného súdu Galanta je mesto Galanta; jeho obvod tvorí územný obvod okresu Galanta a územný obvod okresu Šaľa.

Podľa § 3 ods. 2 citovaného zákona sídlom Krajského súdu v Trnave je mesto Trnava; jeho obvod tvoria obvody Okresného súdu Trnava, Okresného súdu Dunajská Streda, Okresného súdu Galanta, Okresného súdu Senica.

Podľa § 16 ods. 1 citovaného zákona o odvolaní, ktoré bolo doručené Okresnému súdu Šaľa a ktoré nebolo predložené odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (1. január 2005), rozhoduje Krajský súd v Trnave.

Z vyššie uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že na základe obžaloby podanej na súd 11. apríla 2002 vykonal konanie v prvom stupni miestne aj vecne príslušný Okresný súd Šaľa. Tento súd postupoval správne, keď odvolanie obžalovaného M. H. proti rozsudku vyhlásenému dňa 11. septembra 2002 predložil, resp. opakovane predkladal v období pred 1. januárom 2005 na prejednanie a rozhodnutie Krajskému súdu v Nitre, nakoľko v uvedenom čase [podľa § 1 ods. 4 písm. e) vtedy účinného zákona č. 328/1996 Z. z., ktorým sa ustanovujú nové sídla a obvody súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] obvod Krajského súdu v Nitre bol tvorený (okrem iných) aj územným obvodom Okresného súdu Šaľa. V tomto období Krajský súd v Nitre niekoľkokrát opakovane vrátil vec Okresnému súdu Šaľa v súlade s ustanovením § 131 ods. 1 Trestného poriadku, nakoľko písomné vyhotovenie napadnutého rozsudku nebolo v súlade s jeho obsahom tak, ako bol vyhlásený na hlavnom pojednávaní. S účinnosťou od 1. januára 2005 prešiel výkon súdnictva zo (zrušeného) Okresného súdu Šaľa na Okresný súd Galanta, posledne menovaný okresný súd sa tak stal v prejednávanej veci prvostupňovým súdom.

Uvedený kompetenčný konflikt medzi dvoma krajskými súdmi vznikol v priamej súvislosti s reorganizáciou súdnictva účinnou od 1. januára 2005, keď Okresný súd Šaľa zanikol. Podstatou tohto sporu je v skutočnosti rozdielny výklad ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. a jeho riešením je odpoveď na otázku, kedy bolo odvolanie v predmetnej veci predložené na rozhodnutie odvolaciemu súdu v zmysle citovaného zákonného ustanovenia - teda či už v novembri 2002 (v takom prípade by bol príslušným Krajský súd v Nitre) alebo 29. júna 2005 (vtedy by bol príslušným Krajský súd v Trnave).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že názor Krajského súdu v Trnave, podľa ktorého príslušnosť Krajského súdu v Nitre na vykonanie odvolacieho konania je založená už tým, že prvýkrát bolo odvolanie správne predložené na prejednanie a rozhodnutie tomuto súdu, bez ohľadu na to, že vec bola následne vrátená prvostupňovému súdu, nemožno akceptovať. Vrátením spisu sa totiž prejednávaná trestná vec vrátila do štádia konania pred súdom prvého stupňa, a to bez ohľadu na dôvod takéhoto postupu. Nie je pritom ani dôležité, či takýto postup odvolacieho súdu je po vecnej stránke opodstatnený, ako sa domnieva Krajský súd v Trnave (odhliadnuc od toho, že Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací, bol oprávnený vrátiť vec prvostupňovému súdu na opravu podľa §

131 ods. 1 Trestného poriadku a písomné vyhotovenie rozsudku skutočne chyby v zmysle tohto ustanovenia obsahovalo). S účinnosťou od 1. januára 2005 sa totiž prvostupňovým súdom v predmetnej trestnej veci stal (v dôsledku už uvedenej zmeny spôsobenej zákonom č. 371/2004 Z. z.) Okresný súd Galanta, ktorého územný obvod sa nachádza v obvode Krajského súdu v Trnave, a preto od 1. januára 2005 odvolacím súdom v prejednávanej trestnej veci je Krajský súd v Trnave.

Z uvedeného vyplýva, že príslušnosť nadriadeného súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa sa riadi vždy podľa zákona účinného v čase predkladania veci nadriadenému súdu. Pri opakovanom predkladaní tej istej veci nadriadenému súdu (po predchádzajúcom vrátení veci prvostupňovému súdu) sa táto príslušnosť vždy posudzuje samostatne. Ak teda v čase medzi skorším a následným predložením veci krajskému súdu ako súdu odvolaciemu dôjde k takej zmene právnych predpisov, že príslušným na konanie o odvolaní sa stane iný krajský súd, je príslušným na konanie o odvolaní tento iný krajský súd.

Na základe vyššie uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

2

ROZHODNUTIE

I. V zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. Januára 2006 sudcu možno vylúčiť z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci len celkom výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré by mu zjavne bránili rozhodnúť objektívne, nezaujato a spravodlivo v súlade so zákonom pre jeho vzťah k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka.

II. Sama skutočnosť, že sudca v minulosti prichádzal v rámci plnenia pracovných povinností do styku s procesnou stranou alebo s príbuznými procesnej strany, neodôvodňuje jeho vylúčenie z vykonávania procesných úkonov pre jeho pomer k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka.

K vylúčeniu sudcu z vykonávania úkonov trestného konania z dôvodu pomeru k takým osobám môže v uvedenom prípade dôjsť len vtedy, ak jeho vzťah k týmto osobám je takej vnútornej kvality a intenzity, že sudca nie je spôsobilý rozhodovať nestranne a nezávisle alebo by sa takým mohol javiť navonok.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. apríla 2007, sp. zn. IToš Nd 2/2007)

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedeným uznesením o námietke zaujatosti, ktorú vzniesol predseda senátu J. M. podľa § 30 ods. 6 Trestného poriadku rozhodol, že nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestných veciach obžalovaného JUDr. P. P. vedených na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 2Toš 2/2007 a 2Tošs 2/2007).

Z o d ô v o d n e n i a :

Špeciálny súd v Pezinku rozsudkom z 30. novembra 2006, sp. zn. PK 2 Tš 15/2005, uznal obžalovaného JUDr. P. P. za vinného z trestného činu podplácania podľa § 161 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný zákon“). Za to mu podľa § 161 ods. 3 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky, ktorého výkon podľa

§ 58 ods. 1 písm. a), § 59 ods. 1 Trestného zákona podmienenčne odložil na skúšobnú dobu v trvaní 4 (štyri) roky. Zároveň obžalovanému podľa § 55 ods. 1 písm. a) Trestného zákona uložil aj trest prepadnutia veci, a to sumy 30 000,- Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún).

Špeciálny súd v Pezinku uznesením z 30. novembra 2006, sp. zn. PK 2 Tš 15/2005, podľa § 66 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok“), uložil obžalovanému JUDr. P. P. poriadkovú pokutu 40 000,- Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún).

Proti vyššie uvedeným rozhodnutiam podal obžalovaný JUDr. P. P. opravné prostriedky.

Obidve trestné veci podľa elektronickej podateľne napadli 31. januára 2007 do senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Toš.

Predseda senátu 2 Tošs JUDr. J. M. písomným podaním zo 6. februára 2007 oznámil svoju zaujatosť v trestných veciach proti obžalovanému JUDr. P. P. Svoju zaujatosť odôvodnil tým, že obžalovaný JUDr. P. P. je synom V. P., ktorá bola pracovníčkou kancelárie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v čase, keď zastával túto funkciu. Rovnako pozná otca obžalovaného JUDr. E. P., ktorý bol sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Podľa § 31 ods. 6 Trestného poriadku o vylúčení sudcu krajského súdu, ako odvolacieho súdu a sudcu Najvyššieho súdu rozhodne iný senát toho istého súdu.

Podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca, prísediaci, vyšší súdny úradník, probačný a mediálny úradník, prokurátor, vyšetrovateľ, policajný orgán a zapisovateľ, pri ktorom možno mať pochybnosti o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, ich zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Nestrannosť je neodmysliteľným atribútom pojmu súd. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosť). Možno rozlišovať subjektívny prístup, ktorý sa pokúša zistiť, čo si sudca myslel pro foro interno, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti v tomto smere. Aplikujúc tento prístup potom rozlišujeme nestrannosť subjektívnu (konkrétnu) a nestrannosť objektívnu alebo štruktúrnú (abstraktnú).

Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak, pričom spravidla sa posudzuje podľa správania sa sudcu.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával.

Práve tu sa uplatňuje teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán, a predovšetkým obvineného.

V posudzovanej veci predseda senátu 2 Toš JUDr. J. M. vidí svoju zaujatosť v tom, že v minulosti bol v pracovnom kontakte s matkou obžalovaného JUDr. P. P. a rovnako sa tak poznal aj s jeho otcom, keďže tento v minulosti pôsobil ako sudca na tunajšom súde.

V tomto smere však Najvyšší súd Slovenskej republiky u predsedu senátu 2 Toš JUDr. J. M. nezistil okolnosti svedčiace o užšom priateľstve, o inej kvalite než je bežný, úradný, popr. pracovný vzťah, ktorý by odôvodňoval jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania, ktoré sa týka obžalovaného JUDr. P. P.

Pokiaľ nie sú zistené konkrétne okolnosti svedčiace o užšom priateľstve, o inej kvalite než je bežný úradný, popr. pracovný vzťah, nemôže byť dôvodom na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania len samotná skutočnosť, že v minulosti pracovne prichádzal do styku s procesnou stranou, resp. s príbuznými niektorej z procesných strán.

V opačnom prípade by v dôsledku okolností uvádzaných predsedom senátu 2 Toš JUDr. J. M. boli vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v tejto trestnej veci prakticky všetci sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí v rámci výkonu svojho povolania prišli do kontaktu s matkou, resp. otcom obžalovaného JUDr. P. P., ktorí v minulosti pôsobili na Najvyššom súde Slovenskej republiky.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1 Toš sa preto nestotožňuje s rozhodnutím tohto súdu zo 6. októbra 2004, sp. zn. 5 Ndt 18/2004, ktorým prakticky z tých istých dôvodov vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania väčšinu sudcov trestného kolégia.

Napokon túto skutočnosť vo svojom písomnom podaní z 12. decembra 2006 namieta aj samotný obžalovaný JUDr. P. P., ktorý má za to, že samotná okolnosť, že „títo sudcovia poznali či už jeho otca (ktorý už 15 rokov nie sudcom

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), resp. jeho matku (ktorá už 4 roky je v dôchodku) nemôže byť dôvodom pre zaujatosť pre ich pomer k jeho osobe a nemôže byť prekážkou pre nestrannosť a objektívnosť trestného konania".

Podľa názoru obžalovaného JUDr. P. P., ak by sa pripustilo, že k vylúčeniu postačí, že sudca „pozná“ z videnia osobu, ktorej sa úkon týka, resp. jeho rodičov, potom by bolo na zváženie, či takýto sudca je vôbec spôsobilý vykonávať funkciu sudcu.

I keď zákon v § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 20036 spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti (pozri tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná "justice must not only be done, it must also be seen to be done"), nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na tú skutočnosť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zmien a doplnkov a je povinný prejsť a rozhodnúť všetky veci, ktoré mu boli pridelené v súlade s platným rozvrhom práce súdu.

Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávanom prípade splnené.

Keďže senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1 Toš rozhodujúci o námietke zaujatosti nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by zakladali zaujatosť menovaného predsedu senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia.

**Rozhodnutia a stanoviská vo veciach
občianskoprávných, obchodných a správnych**

3.

ROZHODNUTIE

Prenajíateľ môže previesť byt v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. po rozvode manželstva na toho z bývalých manželov, ktorého súd po zrušení práva spoločného nájmu určí za výlučného nájomníka v zmysle ustanovenia § 705 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2007,
sp. zn. 1 Cdo 205/2006)

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 23 júna 2005, č. k. 10 C 57/02 - 175, určil, že zmluva uzavretá medzi odporcom III/ a odporcom I/ dňa 5. decembra 2000, ako aj kúpna zmluva uzavretá medzi odporcom I/ a odporcom II/ dňa 4. októbra 2001 o prevode vlastníctva dvojizbového bytu č. 44 nachádzajúceho sa v Krupine na Malinovského ul. č. 6/10, na druhom poschodí bytového domu súp. č. 873, číslo vchodu 9 a spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 5516/371 967 na spoločných častiach a zariadeniach označeného bytového domu a pozemku - prac č. 443/2 - zastavaná plocha vo výmere 235 m², pare. č. 443/3 - zastavaná plocha vo výmere 231 m², pare. č. 443/4 — zastavaná plocha vo výmere 231 m², pare. č. 443/5 - vo výmere 231 m², pare. č. 443/6 - zastavaná plocha vo výmere 232 m², na ktorých je dom postavený, sú neplatné a odporcom I/, II/ a III/ uložil povinnosť nahradiť navrhovateľke trovy konania v sume 6 700,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet jej právneho zástupcu.

Súd prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení spočívajúcich najmä v tom, že manželstvo účastníkov bolo rozsudkom Okresného súdu Zvolen z 1. marca 2000, sp. zn. 16 C 21/00 (právoplatným dňom 26. apríla 2000), rozvedené, že navrhovateľka a odporca I/ počas trvania ich manželstva nadobudli predmetný byt do nájmu, že navrhovateľka byt opustila, keď odporca I/jej 4. októbra 1999 ublížil na zdraví, za čo bol v trestnom konaní (vedenom pod sp. zn. 4 T 47/00) odsúdený. Navrhovateľka podala na Okresnom súde Zvolen dňa 12. októbra 2000 návrh na zrušenie práva spoločného nájmu bytu, ktorý odporca prevzal 23. novembra 2000. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že zmluva z 5 decembra 2000, ktorú odporca I/ uzavrel s odporcom III/ je neplatná pre rozpor so zákonom č. 182/1993 Z. z., keďže nebola uzavretá aj s navrhovateľkou, ktorá mala taktiež právo na jej uzavretie; bola totiž spoločnou nájomníčkou predmetného bytu, ktorej nájom nezanikol opustením spoločnej domácnosti, keď z bytu neodišla dobrovoľne, ale následkom násilného správania sa odporcu voči nej. Za týchto okolností považoval

za neplatnú aj kúpnu zmluvu zo 4. októbra 2001 (uzavretú medzi odporcom I/ a odporcom II/). Konanie odporcu I/ spočívajúce v uzatvorení predmetných zmlúv považoval za také, ktoré je v rozpore aj s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), lebo odporca v čase ich uzatvárania vedel, že navrhovateľka sa v súdnom konaní domáhala zrušenia práva spoločného nájmu k predmetnému bytu.

Na odvolanie (všetkých) odporcov Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 9. februára 2006, sp. zn. 16 Co 8/2006, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že kúpna zmluva č. 399, uzavretá medzi odporcom III/ a odporcom I/ o prevode vlastníckeho práva k predmetnému (vyššie označenému) bytu, ktorej vklad bol povolený rozhodnutím Okresného úradu v Krupine o vklade vydaným 13. decembra 2000 pod zn. V 618/2000, je neplatná iba v časti, pokiaľ odporca III/ previedol na odporcu y vlastníctvo vo väčšom podiele ako v jednej polovici. Ďalej určil, že aj ďalšia kúpna zmluva uzavretá medzi odporcom I/ a odporcom II/ 4. októbra 2001, ktorej vklad bol povolený rozhodnutím Okresného úradu v Krupine, katastrálneho odboru o vklade č. V 559/2001 dňa 12. októbra 2001, je taktiež neplatná iba v časti, pokiaľ odporca I/ previedol na odporcu II/ vlastníctvo v podiele väčšom ako v polovici. Vo zvyšku návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania.

Vychádzal z názoru, že v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo právo na odkúpenie bytu tak navrhovateľke, ako aj odporcovi. Pokiaľ odporcovia I/ a III/ sami uzavreli takúto zmluvu, obišli predkupné právo navrhovateľky ako spoločnej nájomníčky. Navrhovateľka sa preto dôvodne domáhala neplatnosti zmluvy uzavretej medzi odporcami I/ a III/. Vyjadril názor, že navrhovateľka sa mohla domáhať iba relatívnej neplatnosti (nie neplatnosti absolútnej) v zmysle ustanovení § 40a Občianskeho zákonníka (ak ide o dôvod neplatnosti podľa zákonných ustanovení uvedených najmä v § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Na rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd dospel k záveru, že relatívnej neplatnosti (v poradí) prvej kúpnej zmluvy sa navrhovateľka mohla dovolať iba v rozsahu jednej polovice, lebo len v takomto rozsahu by sa mohla domáhať odkúpenia bytu po rozvode manželstva (do podielového spoluvlastníctva a nie do bezpodielového spoluvlastníctva manželov). Keďže z povahy právneho úkonu vyplýva, že ho možno odčleniť, predmetná zmluva je neplatná len pokiaľ odporca III/ previedol na odporcu I/ väčší podiel než je jedna polovica predmetnej nehnuteľnosti. So zreteľom na skutočnosť, že následne odporca I/ previedol na odporcu II/ kúpnu zmluvou zo 4. októbra 2001 viac práv, než sám mal, neplatný je aj tento právny úkon, a to taktiež len pokiaľ bol prevedený väčší podiel než jedna polovica prevádzanej nehnuteľnosti. O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 2 v spojení s ustanovením § 142 ods. 2 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie navrhovateľka. Navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý (zmeňujúci) rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zrušil a vec mu vráti na ďalšie konanie z dôvodu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Zdôraznila, že zmluva o prevode vlastníctva bytu uzavretá medzi odporcami I11/ a I/ je absolútne neplatná v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, lebo je v rozpore s ustanoveniami § 703 až 705 Občianskeho zákonníka, ako aj s ustanovením § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov. Uviedla, že dňa 12. októbra 2000 podala na súd návrh na zrušenie práva spoločného nájmu bytu a bolo to v čase, kedy spoločný nájom trval, pričom odporca I/ musel o tejto skutočnosti vedieť a uzavretím zmluvy s odporcom III/ ju vylúčil z práva na kúpu bytu v ich spoločnom nájme; takéto konanie je v rozpore so zákonom, ako aj s dobrými mravmi. Navyše, odporca I/ navrhovateľku aj fyzicky napadol, vyhnal ju z bytu a vymenil zámku na vchodových dverách a kľúč jej nedal k dispozícii a potom, čo sa dozvedel, že sa v súdnom konaní domáha zrušenia práva spoločného užívania bytu, zabezpečil jeho prevod iba na seba. Vyjadřila nesúhlas s názorom, že právo dovolať sa neplatnosti právneho úkonu jej vzniklo iba v rozsahu polovice právneho úkonu, pretože tento (vzhľadom na jeho povahu a obsah) nemožno odčleniť. Vytýkala odvolaciemu súdu, že nezohľadnil, že v konaní o zrušenie práva spoločného nájmu bytu, sa dalo dôvodne očakávať, že bude výlučnou užívateľkou tohto bytu a právo na jeho odkúpenie vznikne iba jej. Rozhodnutím odvolacieho súdu by vznikol nejasný a nelogický faktický a právny stav; totiž v skutočnosti odvolací súd rozdelil byt, ktorý bol predmetom spoločného nájmu, jeho vlastníkom v polovici sa stal odporca (ako doterajší nájomca) s právom na odpredaj tejto polovice ďalšej osobe (odporcovi II) a s tým, že vlastníkom druhej polovice je Mesto Krupina. V ďalšom poukázal na právnu povahu práva spoločného nájmu bytu, ako aj judikatúru a právnu teóriu zaoberajúcu sa s týmto problémom.

Odporcovia sa v dovolacom konaní nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu, lebo z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyporiadania vzťahu medzi účastníkmi [§ 242 ods. 2, písm. d) O. s. p.] a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predmetom súdneho konania je určenie neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu č. 399 uzavretej 5. decembra 2000 medzi odporcom III/a odporcom I/ (ďalej len „prvá zmluva“), ako aj neplatnosť následnej kúpnej zmluvy uzavretej medzi odporcom I/a odporcom II/ dňa 4. októbra 2001 (ďalej len „druhá zmluva“).

Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Absolútne neplatný právny úkon v zmysle citovaného zákonného ustanovenia je taký právny úkon, ktorý nie je dovolený. O nedovolenosť (a teda aj o absolútnu neplatnosť) právneho úkonu ide vtedy, ak svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza. Obchádzanie zákona obsahom alebo účelom právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon síce neodporuje výslovnému zneniu konkrétneho zákonného ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje cieľ, ktorý smeruje k nedodržaniu zákona. Pod „zákonom“ pritom treba rozumieť všetky právne predpisy, ktoré majú silu zákona (teda nielen samotný Občiansky zákonník). Takýmto predpisom je nepochybne aj zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestoroch, ktorý v ustanovení § 16 ods. 1, prvá veta ustanovuje, že byt, ktorého nájomcom je fyzická osoba, môže vlastník domu previesť do vlastníctva len tomuto nájomcovi, ak nie je nájom bytu dohodnutý na určitý čas.

V predmetnej veci z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva a medzi účastníkmi konania ani nebolo sporné, že byt, ktorý bol predmetom tak prvej, ako aj druhej zmluvy bol predmetom spoločného nájmu navrhovateľa a odporcu I/ ako manželov, ktorých manželstvo bolo dňom 26. apríla 2000 právoplatne rozvedené.

So zreteľom na skutočnosť, že spoločný nájom bytu je špecifický druh spoločného nájmu bytu, ktorý môže vzniknúť len medzi manželmi (ak spolu žijú) a tiež aj so zreteľom na skutočnosť, že tento nájom vzniká zo zákona (aj keď nájomná zmluva bola uzavretá len jedným z manželov) a že za trvania manželstva ho ani nemožno zrušiť, treba vyvodiť, že navrhovateľka a odporca I/ po rozvoze manželstva boli stále spoločnými nájomcami predmetného bytu. Keďže bývalí manželia (navrhovateľka a odporca I/) sa o zrušení spoločného nájmu k bytu nedohodli, navrhovateľka sa domáhala návrhom podaným na súde 12. októbra 2000 zrušenia práva spoločného nájmu bytu s tým, že sa stane jeho výlučnou nájomníčkou a odporcovi bude uložená povinnosť vystáť sa z bytu do 15 dní a to bez zabezpečenia bytovej náhrady. Toto konanie však bolo uznesením Okresného súdu Zvolen z 27. júna 2002, č. k. 8 C 386/00 - 48 prerušené až do

právoplatného skončenia (tohto) konania vedeného na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 10 C 57/02, ktoré sa týka práve preskúmania platnosti obidvoch zmlúv; v tomto konaní sa (podľa názoru Okresného súdu Zvolen) má vyriešiť otázka, ktorá má význam pre rozhodnutie vo veci zrušenia spoločného nájmu bytu.

Z vyššie uvedenej právnej povahy spoločného nájmu v spojení s ustanovením § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov treba vyvodit', že nebyť rozvodu manželstva navrhovateľky a odporcu I/ mali by obidvaja právo na odkúpenie predmetného bytu do ich bezpodielového spoluvlastníctva a na druhej strane by odporcovi III/ vznikla povinnosť odpredať navrhovateľke a odporcovi I/ predmetný byt do ich bezpodielového spoluvlastníctva. Keďže rozvodom manželstva navrhovateľka a odporca VJ prestali spoločne nadobúdať veci do bezpodielového spoluvlastníctva (ktoré rozvodom zaniklo), právo na nadobudnutie sporného bytu v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov po rozvode manželstva vznikne tomu z bývalých manželov, ktorého súd po zrušení práva spoločného nájmu určí za výlučného nájomcu v zmysle ustanovenia § 705 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Keďže odporca I/ a III/ uzavreli prvú zmluvu ešte pred skončením súdneho konania o zrušenie práva spoločného nájmu a bez toho, aby si zadovážili súhlas navrhovateľky, resp. zistili jej stanovisko k zamýšľanému právnomu úkonu, treba vyvodit', že ju vylúčili z reálnej možnosti nadobudnúť byt do vlastníctva pre prípad, že s uzavretím prvej zmluvy (o prevode vlastníctva bytu iba na odporcu I/ nesúhlasila a v konaní o zrušenie práva spoločného nájmu bytu by bola úspešná v tom zmysle, že by sa stala výlučnou nájomníčkou sporného bytu. S ohľadom na vyššie uvedené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že týmto postupom účastníci prvej zmluvy dosiahli cieľ, ktorý v konečnom dôsledku znamená ujmu na strane navrhovateľky v dôsledku čoho je prvá zmluva uzavretá medzi odporcami I/ a III/ v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka neplatná. Keďže prvá zmluva je neplatná, neplatná je aj druhá zmluva uzavretá medzi odporcami I/ a II/, podľa ktorej odporca I/ previedol na odporcu II/ právo, ktoré v skutočnosti nemal (vlastnicke právo k spornému bytu).

Súdne konanie o zrušenie práva spoločného užívania bytu skončené nie je a právo na nadobudnutie predmetného bytu do vlastníctva (v zmysle vyššie citovaného ustanovenia) získa ten z bývalých manželov, ktorý sa stane výlučným nájomcom predmetného bytu. V tomto konaní treba vyriešiť aj otázku, či navrhovateľka opustila či neopustila spoločnú domácnosť, v rámci čoho sa samozrejme zohľadnia aj výsledky trestného konania vedeného proti odporcovi VJ.

Odvolačný súd v predmetnej veci nesprávne vyložil aj ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka (v spojení s § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka) týkajúce sa relatívnej neplatnosti, keď následok úspešného dovolania sa neplatnosti spojil s

rozsahom jeho neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 41 Občianskeho zákonníka. Ak sa totiž osoba oprávnená úspešne dovoľá neplatnosti právneho úkonu, znamená to, že právny úkon je neplatný (v celom rozsahu a nielen v jeho niektorej časti). Neplatnosť právneho úkonu podľa § 40a Občianskeho zákonníka je preto „relatívna“, lebo je založená na vyvrátielnej domnienke platnosti právneho úkonu, teda dokiaľ sa osoba oprávnená nedovoľá neplatnosti právneho úkonu, hľadí sa naň ako na platný právny úkon.

Vzhľadom na to, že odvolací súd sa riadil právnym názorom, ktorý dovolací súd považuje za nesprávny, Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (§ 243b ods. 1, časť za bodkočiarkou, ods. 2 O. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd (ktorého rozhodnutie bolo zrušené) znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

4.

ROZHODNUTIE

Zmluva o budúcej zmluve (§ 50a Občianskeho zákonníka) pôsobí len medzi účastníkmi tejto zmluvy.

Nedodržanie záväzku budúceho predávajúceho vyplývajúceho zo zmluvy o budúcej zmluve a následné uzavretie kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti s treťou osobou nespôsobuje bez ďalšieho neplatnosť predmetnej kúpnej zmluvy v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka.

Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o budúcej zmluve zaniknú pre nemožnosť plnenia.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. marca 2007,
sp. zn. 1 Cdo 107/2006)

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 22. marca 2005, č. k. 12 C 34/01-162, určil, že kúpna zmluva, ktorú uzavreli odporcovia 31. mája 2000 ohľadom prevodu bytu č. 22 na 2. poschodí na U., vchod č. 14 v B. B., ako aj spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a zariadeniach domu a na pozemku pare. č. KN 4822, je neplatná. Súd konanie odporkyne 1/ považoval za odporujúce dobrým mravom, lebo porušila zmluvnú povinnosť, ktorou mala podľa zmluvy o budúcej zmluve z 12. mája 1999 previesť vlastníctvo bytu na navrhovateľa. Vyhovel návrhu navrhovateľa a nahradil prejav vôle odporkyne 1/ s uzavretím kúpnej zmluvy o prevode vlastníctva k uvedenému bytu na navrhovateľa, ako aj spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a zariadeniach domu a na pozemku pare. č. KN 4822. Zároveň neúspešných odporcov 1/a 2/ zaviazal zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania a to každého po 4 470,- Sk.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie odporcu 2/ rozsudkom zo 17. januára 2006, sp. zn. 14 Co 237/2005, zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh v celom rozsahu zamietol (§ 220 ods. 1 O. s. p.) a navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporcovi 2/ trovy prvostupňového a odvolacieho konania 8 988,- Sk do troch dní. Vychádzal z toho, že súd prvého stupňa si osvojil názor navrhovateľa, ktorý neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej 31. mája 2000 s dodatkom z 1. augusta 2000, ktorej predmetom bol prevod vlastníctva k danému bytu,

odvodzoval z porušenia záväzku odporkyne 1/ vyplývajúceho z predchádzajúcej zmluvy, ktorú s navrhovateľom uzavrela 12. mája 1999. V tejto zmluve o budúcej zmluve sa odporkyňa 1/zaviazala uzavrieť v určenej dobe riadnu kúpnu zmluvu o prevode vlastníctva k tomu istému bytu na navrhovateľa. Porušenie tejto povinnosti považoval navrhovateľ (a súd prvého stupňa) za úkon, ktorý sa prieči dobrým mravom, a tým za dôvod, prečo zmluva uzavretá odporcami 31. mája 2000 je absolútne neplatným právnym úkonom. Zmluva uzavretá odporcami 31. mája 2000 s dodatkom z 1. augusta 2000 bola katastrálnym úradom zavkladovaná 18. septembra 2000 a v prospech odporcu 2/ bol vydaný list vlastníctva č. 5638. V období od uzavretia tejto kúpnej zmluvy do jej zavkladovania, a to 24. júla 2000 uzavrela odporkyňa s navrhovateľom zmluvu, ktorou vlastníctvo k bytu previedla naňho darovaním. Kataster nehnuteľností na základe už predchádzajúceho zavkladovania kúpnej zmluvy uzavretej odporcami návrh na zavkladovanie darovacej zmluvy zamietol 23. októbra 2000. Krajský súd bol názoru, že navrhovateľ a odporkyňa 1/ zmluvu o budúcej zmluve 12. mája 1999 uzatvárali za účelom (budúceho) prevodu vlastníctva bytu v prospech navrhovateľa a že zmluvný záväzok previesť vlastníctvo na navrhovateľa odporkyňa 1/ voči nemu splnila (a tento jej záväzok preto zanikol), aj keď iným spôsobom - uzavretím darovacej zmluvy 24. júla 2000. Pri skúmaní platnosti kúpnej zmluvy uzavretej odporcami 31. mája 2000 v znení jej dodatku z 1. augusta 2000 a darovacej zmluvy uzavretej medzi navrhovateľom a odporkyňou 1/ 24. júla 2000 vychádzal z toho, že darovacia zmluva bola uzavretá síce až potom ako odporkyňa 1/ uzavrela s odporcom 2/ kúpnu zmluvu, ale bola uzavretá v čase, keď odporca 2/ nebol ešte vlastníkom predmetného bytu. Odporkyňa 1/ bola jeho evidenčnou vlastníčkou až do 18. septembra 2000, a preto do tejto doby jej vlastnícke právo v zmysle § 123 Občianskeho zákonníka nebolo obmedzené, s predmetom svojho vlastníctva mohla voľne nakladať, čo znamená, že ho mohla previesť - predat', prípadne darovať. Podľa krajského súdu v konaní nebol zistený žiaden dôvod, ktorý by zakladal neplatnosť uvedených zmlúv v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. Ako osobitne zdôraznil, zmluvy neodporujú právnym predpisom a vzhľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu nebolo možné vyvodit' ani rozpor týchto zmlúv s dobrými mravmi. Odvolací súd poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Cdo 31/2000, z 30. januára 2001, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 87/2001, že ak tá istá nehnuteľnosť bola prevádzaná dvakrát, resp. viackrát, stane sa jej vlastníkom ten, komu ako prvému bol povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Ten, kto bol dvojitým scudzením poškodený, má nárok na náhradu vzniknutej mu škody podľa všeobecných ustanovení o zodpovednosti za škodu (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ, domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. Nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom videl v tom, že neakceptoval názor, že odporkyňa 1/ tým, že porušila záväzok zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, a vlastníctvo bytu previedla na odporcu 2/, konala v rozpore s dobrými mravmi. Nesúhlasil ani s názorom odvolacieho súdu, že zmluvný záväzok previesť vlastníctvo na navrhovateľa odporkyňa 1/ voči nemu splnila, aj keď iným spôsobom, a to darovaním a že uzavretím darovacej zmluvy dňa 24. júla 2000 povinnosť odporkyne 1/ vo vzťahu k navrhovateľovi zanikla. Vytýkal, že tento názor opomína, že odporkyňa 1/ predsa nemohla darovať a splniť si svoj záväzok previesť predmetnú nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva navrhovateľa v dobrej viere, keď totožný predmet prevodu vlastníctva predtým predala odporcovi 2/, hoci vedela o svojej povinnosti zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Uviedol, že odporkyňa 1/ uzavretím zmluvy o budúcej kúpnej zmluve dobrovoľne obmedzila svoje budúce vlastníctvo tým, že obmedzila svoje dispozičné právo k predmetu kúpnej zmluvy, lebo sa zaviazala predmetný byt s príslušenstvom predať v dohodnutej dobe a za vzájomne dohodnutých a prijatých podmienok navrhovateľovi. Svoju zákonnú povinnosť si nespĺnila a v rozpore s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka previedla predmetný byt na odporcu 2/ a takéto jej konanie treba kvalifikovať ako konanie rozporné s dobrými mravmi. Pri svojej argumentácii poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 146/99.

Odporkyňa 1/ sa k dovolaniu nevyjadrila. Odporca 2/ navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že podané dovolanie má náležitosti predpísané zákonom (§ 240 ods. 1 a § 241 ods. 1, 2 O. s. p.) a že je podľa § 238 ods. 1 O. s. p. prípustné, dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

Z o d ô v o d n e n i a :

Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. môže spočívať v tom, že súd na správne zistený skutkový stav veci aplikoval nesprávny právny predpis, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, či nesprávne aplikoval.

Posúdiť, či je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu so zreteľom na uplatnený dovolací dôvod [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.], obsahovo konkretizovaný

dovolacími námietkami, správny, znamená v danom prípade preskúmať opodstatnenosť odvolacím súdom vysloveného právneho názoru:

1. že kúpna zmluva medzi odporcami z 31. mája 2005 nie je neplatnou pre porušenie zmluvnej povinnosti odporkyne I/, prevzatej v zmluve o budúcej zmluve z 12. mája 1999, kde sa zaviazala, že keď nadobudne vlastníctvo k predmetnému bytu a spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku od predávajúceho S., a. s. v konkurze do troch dní od vkladu do jej vlastníctva k predmetu kúpy, uzavrie s navrhovateľom kúpnu zmluvu, ktorou do výlučného vlastníctva navrhovateľa prevedie nehnuteľnosť zapísanú na liste vlastníctva č. 4416, kat. úz. B. B. byt č. 22, ako aj spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel z pozemku za kúpnu cenu 100 000,- Sk,

2. že uvedený záväzok odporkyne I/ z tejto zmluvy o budúcej zmluve zanikol.

Záver odvolacieho súdu o platnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi odporcami 31. mája 2000, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť - byt, ktorý bol už predmetom zmluvy o budúcej zmluve uzatvorenej 12. mája 1999 medzi odporkyňou I/ a navrhovateľom, dovolateľ spochybňuje a namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení, poukazujúc na právne posúdenie súdu prvého stupňa. Súd prvého stupňa neplatnosť uvedenej kúpnej zmluvy odvodil z toho, že odporkyňa I/ uzavretím tejto kúpnej zmluvy porušila zmluvnú povinnosť, ktorú na seba prevzala 12. mája 1999 spomenutou zmluvou o budúcej zmluve, v čom videl rozpor kúpnej zmluvy s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Za dobré mravy treba považovať súhrn mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú určitú nemennosť, sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných mravných noriem. Ide tu o súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad konania v právnom styku. Dobré mravy sú meradlom hodnotenia konkrétnej situácie zodpovedajúcej všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade so zásadami morálky demokratickej spoločnosti. Za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom (§ 39 Občianskeho zákonníka) sa považuje úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v

spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi.

Okolnosť porušenia záväzku zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (§ 50a Občianskeho zákonníka) jej účastníkom, ktorý prevzatú zmluvnú povinnosť o prevode nehnuteľnosti nerešpektoval a budúcu kúpnu zmluvu neuzavrel, ale uzavrel ohľadom dotknutej nehnuteľnosti kúpnu zmluvu s treťou osobou, sama osebe rozpor s dobrými mravmi nezakladá, t. j. nerobí uzavretú kúpnu zmluvu z tohto dôvodu neplatnou.

Účel odporcami uzavretej kúpnej zmluvy z 31. mája 2000 - ako bol vyjadrený jej obsahom - nemožno považovať za účel, ktorý by bol rozporný s dobrými mravmi. Porušenie záväzku zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 12. septembra 1999 odporkyňou 1/ pôsobí len medzi účastníkmi tejto zmluvy, t. j. medzi navrhovateľom a odporkyňou 1/, toto zmluvné porušenie nemá vplyv (dopad) na právne postavenie odporcu 2/ ako tretej osoby. Oba nižšie sudy neustálili (nezistili), žeby odporkyňa 1/ pristupovala k uzavretiu kúpnej zmluvy z 31. mája 2000 s úmyslom zámerného poškodenia navrhovateľa; konštatovali iba, že uzavretím tejto kúpnej zmluvy porušila (nedodržala) svoj záväzok zo zmluvy o budúcej zmluve.

Z platnej zmluvy vznikajúce obligačno-právne účinky, teda obsah zmluvy (práva a povinnosti) účastníkov nepochybne zaväzuje. Samotné opísané nedodržanie viazanosti zmluvou o budúcej zmluve z 12. septembra 1999 (§ 50a Občianskeho zákonníka) odporkyňou 1/ a to uzatvorením kúpnej zmluvy 31. mája 2000 s odporcom 2/ nerobí však - ako už bolo uvedené - túto kúpnu zmluvu neplatnou pre rozpor s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka).

Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v prípadoch porušenia obligačnej povinnosti predávajúceho, resp. darcu u opakovaného scudzenia tej istej nehnuteľnosti dospel k zhodným právnym záverom, že samotným porušením skoršej zmluvnej povinnosti nenastala neplatnosť následného právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi (porovnaj napr. rozsudok sp. zn. 1 Cdo 31/2000, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 87/2001, rozsudok sp. zn. 2 Cdo 124/03). Odvolací súd, keď argumentoval odkazom na rozsudok, sp. zn. 1 Cdo 31/2000, poukazoval správne na obdobnosť právnej situácie spočívajúcej v porušení zmluvnej viazanosti, ktorá však sama osebe ešte neznamená existenciu rozporu s dobrými mravmi následného právneho úkonu urobeného tým istým účastníkom (porušiteľom) ako prevodcom.

Citovaná judikatúra zvyrazňuje potrebu rozlišovania vecno-právneho účinku (vklad do katastra nehnuteľností) od obligačného účinku zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorým je vznik nároku žiadať prevedenie vlastníckeho práva.

Zmluva o prevode vlastníctva nehnuteľnosti účinnok prevodný (translančný) nemá, má však spomenutý obligačný, ktorým zaväzuje scudziteľa (prevodcu). Naň nadväzuje právna skutočnosť ustanovená zákonom, a to vklad (intabulácia) do katastra nehnuteľností v zmysle ustanovenia § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne.

Až vkladom vlastníctva do katastra nehnuteľností 18. septembra 2000 pri platnej kúpnej zmluve uzavretej medzi odporcami 31. mája 2000 zanikli v zmysle citovaného § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka práva a povinnosti zo zmluvy o budúcej zmluve uzatvorenej 12. mája 1999 medzi navrhovateľom a odporkyňou 1/. Je potom právne správny aj záver odvolacieho súdu, že uvedená zmluva o budúcej zmluve - práva a povinnosti z nej zanikli. Dôvodom tohto zániku je však nemožnosť plnenia zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ktorá nastala vznikom vlastníckeho práva odporcu 2/ k predmetnému bytu. Treba dodať, že zodpovednostné vzťahy medzi účastníkmi tejto zmluvy (navrhovateľom a odporkyňou 1/) tým nie sú dotknuté.

Pokiaľ dovolateľ poukazoval na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 146/99, dovolací súd dáva do pozornosti, že jeho rozhodnutia majú právne záväznú povahu vždy v konkrétnej (dotknutej) právnej veci a že spomenutý rozsudok - publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 65/2000 - bol určený na zovšeobecnenie v spojitosti s právnou vetou citovanou aj v dovolaní. Podľa tejto právnej vety „platnosť zmluvy o budúcej zmluve závisí od toho, či zmluva o budúcej zmluve má podstatné náležitosti zmluvy o budúcej zmluve v zmysle § 50a ods. 1 Občianskeho zákonníka, ale aj od toho, či jej obsahom je aj dohoda o podstatných náležitostiach budúcej zmluvy do takej miery, že zmluvné strany dohodli aspoň určenia podstatných náležitostí budúcej zmluvy“. Uvedená veta nijako nespochybňuje učinené právne závery v terajšom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Podľa dovolacieho súdu právne posúdenie veci odvolacím súdom bolo správne, takže uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. neobstál. Najvyšší súd preto dovolanie navrhovateľa ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O. s. p.).

Odporkyni 1/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo jej žiadne trovy nevznikli. Odporcovi 2/ priznal náhradu uplatnených trov dovolacieho konania

proti neúspešnému navrhovateľovi (§ 243b ods. 4 v spojení s § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 O. s. p.). Náhrada trov spočíva v tarifnej odmene advokátky odporcu 2/ za jeden úkon právnej služby (vyjadrenie v dovolacom konaní) podľa § 11 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 1 260,- Sk a v sume 164,- Sk ako náhrade za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (§ 1 ods. 3, § 16 ods. 3 tejto vyhlášky), čo spolu činí 1 424,- Sk.

5.

ROZHODNUTIE

Odporovateľnosť právneho úkonu nemožno riešiť ako predbežnú otázku.

Neúčinnosť právneho úkonu nastáva až právoplatnosťou rozsudku, ktorým bolo žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka vyhovené.

Vlastnícke právo toho, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech k veci, ktorá bola predmetom tohto úkonu, nie je podmienkou úspešného uplatnenia odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 42a ods. 2 až ods. 5 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2007, sp. zn. 4 Cdo 44/2007)

Žalobca sa domáhal určenia právnej neúčinnosti kúpnej zmluvy uzavretej dňa 24. októbra 2000 medzi P. I. ako predávajúcim a žalovanými 1/ a 2/ ako kupujúcimi, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. M. na liste vlastníctva č. 3844 ako pozemok parcela č. 991/1 - zastavaná plocha vo výmere 389 m², parcela č. 991/2 - zastavaná plocha vo výmere 86 m² a parcela č. 992 - zastavaná plocha vo výmere 648 m² a dom súp. č. 517 na pozemku parcela č. 992. V žalobe uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Martin, sp. zn. 5 C 483/98, bola P. I. uložená povinnosť zaplatiť mu sumu 200 000,-Sk s úrokmi z omeškania vo výške 0,05 % za každý deň omeškania od 26. mája 1996 do zaplatenia a náhradu trov konania 8 000,- Sk. Pri vymáhaní priznaného peňažného plnenia v rámci exekučného konania sa dozvedel, že P. I., v úmysle ukrátiť ho ako veriteľ'a, označenou kúpnu zmluvou previedol svoje nehnuteľnosti v kat. úz. M. na žalovaných, z ktorých žalovaný 1/ je jeho švagrom (bratom jeho manželky) a žalovaná 2/ švagrinou, pričom nehnuteľnosti boli predané za neprimeranú cenu 300 000,- Sk v porovnaní s cenou určenou znalcom 2 250 000,- Sk.

Okresný súd Martin rozsudkom z 19. októbra 2004, č. k. 19 C 76/01-187, žalobe vyhovel a uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne náhradu trov konania 12 461,- Sk do troch dní od jeho právoplatnosti. Poukazujúc na skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania vyslovil záver, že sú splnené podmienky odporovateľnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi dlžníkom žalobcu P. I. žalovanými, teda podmienky pre určenie jej právnej

neúčinnosti voči žalobcovi. Uviedol, že uzavretím tejto kúpnej zmluvy bol ukrátený žalobca ako veriteľ, pretože bolo znemožnené uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, pričom žalovaní ako osoby blízke dlžníkovi nepreukázali, že ani pri náležitej starostlivosti nemohli poznať úmysel dlžníka ukrátiť žalobcu.

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaných rozsudkom z 24. marca 2006, sp. zn. 8 Co 150/2005, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovaným nepriznal náhradu trov konania. Takto rozhodol po doplnení dokazovania kúpnu zmluvou z 2. augusta 2004, ktorou žalovaní ešte pred vyhlásením rozsudku súdu prvého stupňa nehnuteľnosti nadobudnuté od dlžníka žalobcu predali iným osobám. Podľa jeho názoru, v dôsledku toho, že žalovaní prestali byť vlastníkami nehnuteľností, sa žalobca mohol voči nim domáhať len náhrady v peniazoch v zmysle ustanovenia § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka. Rozsudok súdu prvého stupňa o vyslovení neúčinnosti kúpnej zmluvy preto nepovažoval za vecne správny.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci. Uviedol, že až po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa zistil, že žalovaní nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom odporovateľnej kúpnej zmluvy, previedli na iné osoby. Keďže prvostupňový rozsudok bol už vyneseneý, nemal dôvod na podanie návrhu na zmenu žaloby a právo na náhradu v peňažnej forme mienil uplatniť samostatným návrhom. Odvolací súd mu svojím nesprávnym rozsudkom znemožnil ochranu jeho práv.

Žalovaní vo vyjadrení k podanému dovolaniu navrhli tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníkom konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

Z o d ô v o d n e n i a :

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O. s. p. možno dovolanie odôvodniť len niektorými alebo niektorými z dôvodov taxatívne v ňom určených. Z obsahu dovolania v predmetnej veci vyplýva, že dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, ku ktorému môže dôjsť buď použitím iného právneho predpisu, než ktorý mal byť správne použitý, alebo síce aplikáciou správneho právneho predpisu, ale jeho nesprávnym výkladom. Uvedený dovolací dôvod v tejto veci je daný.

Okolnosť, že žalovaní v priebehu konania o určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy prestali byť vlastníkami nehnuteľností, ktoré boli predmetom tejto zmluvy, považoval odvolací súd za dôvod na zamietnutie žaloby. Vychádzal pritom z názoru, že v takomto prípade sa žalobca mohol voči žalovaným domáhať už len peňažnej náhrady. Tento právny názor odvolacieho súdu nie je správny.

Právna úprava odporovateľnosti právnych úkonov je obsiahnutá v ustanoveniach §§ 42a a 42b Občianskeho zákonníka. Z hľadiska jej systematiky treba rozlišovať medzi aktívnou vecnou legitímáciou na uplatnenie odporovateľnosti (§ 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka), podmienkami odporovateľnosti (§ 42a ods. 2 až 5 Občianskeho zákonníka), spôsobom uplatnenia odporovateľnosti (§ 42b ods. 1 Občianskeho zákonníka), pasívnou vecnou legitímáciou (§ 42b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka) a právnymi následkami spojenými s úspešným odporovaním právneho úkonu (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka).

Právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech (§ 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka).

Dôsledkom úspešného odporovania právneho úkonu je v zmysle citovaného ustanovenia § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka neúčinnosť tohto úkonu. Právnu neúčinnosť charakterizuje samotný zákon tak, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a ak to nie je dobre možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech. Právna neúčinnosť odporovateľného právneho úkonu je neúčinnosťou relatívnou, t. j. táto neúčinnosť platí iba voči veriteľovi, ktorý sa úspešne domáhal odporovateľnosti právneho úkonu. Neúčinnosť právneho úkonu sa voči veriteľovi prejaví tak, že na uspokojenie jeho vymáhateľnej

pohľadávky možno vykonať exekúciu napr. predajom veci tak, ako by k zmene jej vlastníctva z dlžníka na iný subjekt (t. j. na žalovaného v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu) nebolo došlo. Ak to však nie je možné, napr. preto, že vec sa už nenachádza u žalovaného, priznáva zákon veriteľovi právo na náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. Táto náhrada je limitovaná výškou prospechu, ktorý mal žalovaný z odporovateľného právneho úkonu.

Pretože právo odporovať právnym úkonom sa v zmysle ustanovenia § 42b ods. 1 v spojení s § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka uplatňuje žalobou o určenie právnej neúčinnosti právneho úkonu, môže právny dôsledok úspešného odporovania, t. j. neúčinnosť právneho úkonu (a teda možnosť veriteľa domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, a ak to nie je možné, možnosť domáhať sa peňažnej náhrady), nastať až právoplatnosťou rozsudku, ktorým bude takejto žalobe vyhovené. Odporovacia žaloba nie je určovacou žalobou podľa § 80 O. s. p., preto žalobca nemusí preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd totiž v skutočnosti neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, keď vyhlasuje právny úkon za relatívne neúčinný. Odporovateľný právny úkon sa stáva neúčinný až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási. Odporovateľnosť teda nemožno riešiť ako predbežnú otázku, keď i zo samotného gramatického výkladu ustanovenia § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právna neúčinnosť právneho úkonu je dôsledkom úspešného odporovania. Uvedené ustanovenie zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa náhrady voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, pri splnení podmienky v ňom uvedenej, ktorý však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Priznaniu takéhoto nároku preto musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu. Vlastnícke právo toho, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, k veci, ktorá bola predmetom tohto úkonu, nie je podmienkou odporovateľnosti v zmysle ustanovenia § 42a ods. 2 až 5 Občianskeho zákonníka, preto zmena vlastníctva v priebehu konania o určenie právnej neúčinnosti právneho úkonu nemá právny význam. Môže mať význam až pri posudzovaní možností veriteľa vyplývajúcich z úspešného odporovania. Pokiaľ teda v prejednávanej veci odvolací súd prihliadol na okolnosť, že žalovaní prestali byť vlastníckmi nehnuteľnosťí, hoci táto skutočnosť nie je pre posúdenie podmienok odporovateľnosti právne významná, nerozhodol správne.

So zreteľom na uvedené dovolal súd rozsudok odvolacieho súdu pre nesprávne právne posúdenie veci zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O. s. p.). V ďalšom konaní je právny názor dovolacieho súdu záväzný (§ 243d ods. 1 veta druhá O. s. p.).

Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že jeho právny názor nie je v rozpore s právnymi závermi vyplývajúcimi z rozhodnutia publikovaného pod R 88/2001, ktoré sa zaoberalo právnymi dôsledkami úspešnej odporovateľnosti v prípade, ak nadobúdateľ vec pôvodne patriacu dlžníkovi predal tretej osobe, a nijako nespochybnilo určenie právnej neúčinnosti právneho úkonu ako nevyhnutného predpokladu vzniku týchto dôsledkov.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania, ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 posledná veta O. s. p.).

6.

ROZHODNUTIE

Ustanovenie § 219 O. s. p. neumožňuje odvolaciemu súdu potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa z dôvodu, že odvolanie proti nemu je nepreskúmateľné. Ak tak urobí, odníme účastníkovi možnosť konať pred súdom.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. decembra 2006,
sp. zn. 3 Cdo 254/2006)

Žalobca sa v konaní domáhal náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená nesprávnym úradným postupom žalovanej [§ 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“)]. Na odôvodnenie žaloby uviedol, že z vyhlášky č. 95/1997 Z. z. o výcviku žiadateľov o vodičské oprávnenie, o doškoloľovacom kurze držiteľov vodičského oprávnenia, o výcviku žiadateľov o inštruktorské oprávnenie a o doškoloľovacom kurze inštruktorov (ďalej len „vyhláška č. 95/1997 Z. z.“), ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 1997, vyplynula pre prevádzkovateľov autoškôl nová povinnosť zaradiť do svojho vybavenia odnímateľný transparent s nápisom „AUTOŠKOLA“ alebo schválenú odnímateľnú magnetickú reflexnú fóliu (pozri § 20 tejto vyhlášky). Hoci vzor tohto vybavenia prevádzkovateľov autoškôl zverejnila žalovaná vo Finančnom spravodajcovi až 31. decembra 1997, jeden z obchodných konkurentov žalobcu už v apríli 1997 požiadal o schválenie svojho vybavenia a žalovaná mu už v máji 1997 vyhovel. Žalobca z toho vyvodil, že žalovaná porušila rovnosť účastníkov hospodárskej súťaže a bezdôvodne jedného z nich zvýhodnila. Žalobcovi tým spôsobila škodu, ktorá spočíva v ušlom zisku, ktorý by bol dosiahol, pokiaľ by žalovaná nezvýhodnila jeho obchodného konkurenta.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 27. januára 2005, č. k. 12 C 176/2002-153, žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi do troch dní 100 000,- Sk a v rovnakej lehote mu nahradiť trovy konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že výsledkami vykonaného dokazovania bol preukázaný nesprávny úradný postup žalovanej, vznik škody žalobcu a existencia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom žalovanej a vznikom škody. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v

Prešove uznesením z 24. júna 2005, sp. zn. 6 Co 71/2005, napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na odôvodnenie zrušenia prvostupňového rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa prehliadol neexistenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom žalovanej a škodou žalobcu (žalovaná vznik škody a jej výšku nenamietala).

Okresný súd Prešov rozsudkom z 2. februára 2006, č. k. 12 C 176/2002-207, žalobu zamietol s odôvodnením, že hoci sa žalovaná v administratívnom konaní vedenom podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní dopustila nesprávneho úradného postupu pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu o schválenie nového vybavenia ním prevádzkovanvej autoškoly v zmysle vyhlášky č. 95/1997 Z. z., predsa len nezodpovedá žalobcovi za vzniknutú škodu, lebo medzi vznikom škody a jej nesprávnym úradným postupom nie je príčinná súvislosť. Súd prvého stupňa účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

Rozsudok okresného súdu napadol žalobca odvolaním, ktoré odôvodnil tým, že „súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci“ (pozri č. 1. 212 spisu). Na odvolacom pojednávaní uviedol, ako bol jeho obchodný konkurent zvýhodnený oproti ostatným prevádzkovateľom autoškôl. Podľa jeho názoru bola v súdnom konaní dostatočne preukázaná príčinná súvislosť medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom žalovanej.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 31. mája 2006, sp. zn. 6 Co 55/2006, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení uviedol, že každé odvolanie musí byť dostatočne konkretizované, aby odvolací súd vedel, ktoré jednotlivé skutkové okolnosti z ich celého súboru alebo konkrétne ktorý (z viacerých) právny záver súdu prvého stupňa odvolateľ namieta. Pokiaľ odvolateľ neuvedie presne, ktoré skutkové zistenie súdu prvého stupňa je nesprávne (neúplné) alebo ktorý právny záver je nesprávny a aké by malo byť správne právne posúdenie veci, nemôže byť jeho opravný prostriedok náležité preskúmaný. Nedostatočná konkretizácia odvolacích dôvodov v podanom odvolaní obmedzujúcich sa len na citáciu dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. d) a f) O. s. p. nie je dôvodom na odstraňovanie vád odvolania v zmysle § 211 ods. 2 O. s. p. Pokiaľ by aj po uplynutí odvolacej lehoty došlo k ich odstráneniu, odvolací súd na to nemôže prihliadnuť. Nemôže však ani podané odvolanie odmietnuť podľa § 218 ods. 1 písm. d) O. s. p., lebo spĺňa formálne náležitosti uvedené v § 205 ods. 1 a 2 O. s. p. Takéto odvolanie musí byť prejednané na nariadenom odvolacom pojednávaní, pričom sa odvolací súd musí vypoariadať s dôvodmi uvedenými v podanom odvolaní. Nakoľko v danom prípade pre skôr uvedený nedostatok konkretizácie použitých odvolacích dôvodov nie je toto odvolanie preskúmateľné,

musel odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 219 O. s. p. potvrdiť. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil odvolací súd poukazom na § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Podľa jeho názoru mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať [§ 237 písm. f) O. s. p.] tým, že odvolací súd vydal zrušujúce uznesenie z 24. júna 2005, sp. zn. 6 Co 71/2005, bez doplnenia dokazovania a vo svojom rozhodnutí zohľadnil námietky žalovanej, ktoré neuviedla na prvom stupni. Tým vlastne došlo „k zmene rozsudku súdu prvého stupňa“ a žalobca nemal možnosť reagovať na zmenu v právnom názore súdu. Podľa názoru dovolateľa „vada konania v konaní, sp. zn. 6 Co 55/2006, Krajského súdu v Prešove spočíva v nesprávnom právnom názore odvolacieho súdu z hľadiska posúdenia odvolania žalobcu, a tým zmarenie práva žalobcu na spravodlivé súdne rozhodnutie a zmarenie možnosti žalobcu uplatniť svoje práva v konaní pred súdom“. Odvolanie malo všetky predpísané náležitosti. I pri prehliadnutí tej časti tohto opravného prostriedku, ktorá vytykala nedostatky skutkovej povahy, nemôže obstať právny názor odvolacieho súdu, že nepostačujúcim je poukávanie na nesprávne právne posúdenie veci a že odvolateľ musí v odvolaní uviesť, aké malo byť správne právne posúdenie, lebo inak jeho odvolanie nebude možné preskúmať. Odvolací súd mu tým odňal možnosť pred súdom konať [§ 237 písm. f) O. s. p.]. Z týchto dôvodov žalobca žiadal, aby dovolací súd zrušil oba rozsudky nižších stupňov a vec vrátil na ďalšie konanie Okresnému súdu Prešov.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O. s. p.).

Z o d ô v o d n e n i a :

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Dovolanie, ktorým bol v danom prípade napadnutý rozsudok, je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.), alebo proti rozsudku, ktorým bol

potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O. s. p.). Dovolanie žalobcu smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky ani jedného z týchto rozsudkov. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O. s. p. a dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, a teda ani nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O. s. p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O. s. p.). Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Podané dovolanie by mohlo byť procesné prípustné len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd (aj so zreteľom na obsah dovolania) sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,
- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba zdôrazniť, že ustanovenie § 237 O. s. p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ale je teda konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie neprípustné.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a) až e) a g) O. s. p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

So zreteľom na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zamerl na posúdenie, či konanie nie je zaťažené vadou uvedenou v § 237 písm. f) O. s. p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu jeho procesných práv (napr. právo zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy a pod.).

V zmysle konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky má znaky odňatia možnosti pred súdom konať tiež procesný postup odvolacieho súdu, ktorý odmietne odvolanie bez splnenia podmienok uvedených v § 218 ods. 1 O. s. p. (R 23/1994). Podstata znemožnenia realizácie procesných práv účastníka tu spočíva v odňatí možnosti domôcť sa zákonom predpísaným spôsobom (podaním odvolania) preskúmania vecnej správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia z (neexistujúceho) dôvodu majúceho základ v opravnom prostriedku (konkrétne v tom, že odvolanie nemá predpísané náležitosti alebo bolo podané po uplynutí odvolacej lehoty alebo neoprávnenou osobou alebo proti rozhodnutiu, ktoré týmto opravným prostriedkom nemožno napadnúť). Pri tomto vadnom procesnom postupe sa dovolací súd bez zákonného podkladu odmietne zaoberať odvolaním, jeho opodstatnenosťou a v ňom uvádzanými odvolacími dôvodmi.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu má znaky odňatia možnosti účastníka konať pred súdom tiež procesný postup odvolacieho súdu, ktorý vzhľadom na určitú stránku (vlastnosť či nedostatok vlastnosti) opravného prostriedku nepodrobí napadnuté rozhodnutie preskúmaniu v odvolacom konaní a potvrdí ho, nie však z dôvodu jeho vecnej správnosti (§ 219 O. s. p.), ale vzhľadom na uvedenú vlastnosť (nedostatok vlastnosti) odvolania. Takýto procesný postup odvolacieho súdu len formálne považuje podané odvolanie za procesný nástroj, ktorý účastníkovi umožňuje v odvolacom konaní preskúmať napadnuté rozhodnutie, vo svojej podstate (a procesnými dôsledkami) sa ale tento postup zásadne nelíši od situácie, keď sa dovolací súd odmietne zaoberať odvolaním (bez existencie zákonného dôvodu).

V danom prípade dovolací súd uviedol, že odvolanie z formálneho hľadiska má predpísané náležitosti, odvolanie ale považoval za nepreskúmateľné, lebo z neho nevyplývalo, konkrétne ktorých skutkových a právnych okolností sa týka. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že dovolací súd sa dôvodmi uvádzanými odvolateľom zaoberal len z hľadiska ich preskúmateľnosti. Dovolací súd vyvodiac, že odvolanie je nepreskúmateľné, nezaložil svoj potvrdzujúci

rozsudok na výsledkoch preskúmania vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa a závere, že toto rozhodnutie je vecne správne (§ 219 O. s. p.), ale na tom, že nemohol pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti odvolania, nakoľko v ňom odvolateľ neuviedol presne, ktoré skutkové zistenie súdu prvého stupňa považuje za nesprávne (neúplné) a ktorý právny záver je podľa neho nesprávny a aké by malo byť správne právne posúdenie veci.

Niet pochyb, že odvolanie žalobcu, odôvodnené len tým, že „súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci“, je priveľmi strohé. Na druhej strane sa ale dovolací súd nestotožňuje s tým, že formulácia opravného prostriedku žalobcu bola dôvodom, ktorý by bránil odvolaciemu súdu vyporiadať sa s dôvodmi uvedenými v odvolaní. Pokiaľ sa v ňom bližšie nešpecifikovalo, ktoré z viacerých skutkových zistení alebo právnych záverov odvolateľ napáda, bolo potrebné vychádzať z toho, že mal na mysli všetky. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu bolo možné aj z takto koncipovaného odvolania vyvodit' (okrem iného) to, že odvolateľ považuje za nesprávne tie právne závery súdu prvého stupňa, na ktorých založil svoje rozhodnutie (osobitne záver o neexistencii príčinnej súvislosti medzi konaním žalovanej a škodou žalobcu).

V súlade s § 219 O. s. p. odvolací súd potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa, len ak je vecne správne (ak sa o jeho vecnej správnosti presvedčil jeho preskúmaním v odvolacom konaní, v ktorom zároveň dospel k záveru o neopodstatnenosti dôvodov odvolania). Uvedené ustanovenie ale neumožňuje odvolaciemu súdu potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa z toho dôvodu, že odvolanie proti nemu smerujúce je nepreskúmateľné (a teda nemožno sa zaoberať odvolaním z hľadiska, či v ňom uvádzané dôvody sú alebo nie sú opodstatnené).

Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že postupom odvolacieho súdu bola v prejednávanej veci žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Uvedená procesná vada zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

7.

ROZHODNUTIE

Za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v Prílohe zákona č. 71/1992 Zb. (Sadzobník súdnych poplatkov), sa súdne poplatky nevyberajú; v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2007, sp. zn. 4 Cdo 39/2007)

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zastavil odvolacie konanie o odvolaní oprávnenej proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec z 12. októbra 2006, č. k. 19 Er 2707/02-64, ktorým bola zastavená exekúcia vykonávaná súdnym exekútorom Bc. V. K., a ktorým bola oprávnenej uložená povinnosť zaplatiť súdnemu exekútorovi náhradu trov exekúcie 1 087,50 Sk do troch dní od právoplatnosti uznesenia a zároveň bolo vyslovené, že povinnému sa náhrada trov exekúcie nepriznáva. Zastavenie odvolacieho konania odôvodnil nezaplatením súdneho poplatku za odvolacie konanie vo výške 3 000,- Sk oprávnenou v lehote desiatich dní od doručenia výzvy na jeho zaplatenie. V odôvodnení uznesenia ďalej uviedol, že povinnosť oprávnenej zaplatiť súdny poplatok za odvolacie konanie vyplýva z ustanovenia § 2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a výška súdneho poplatku bola určená analogicky podľa položky 13 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona o súdnych poplatkoch.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu, ako odvolacieho súdu, podala dovolanie oprávnená. Žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala, že nesprávnym zastavením odvolacieho konania jej odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom. Uviedla, že jej nevznikla poplatková povinnosť, pretože nepodávala návrh na zastavenie exekúcie. Poukazovala tiež na to, že použitie analógie legis v prípade vyrubenia súdneho poplatku je nesprávne, pretože v zmysle článku 59 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky dane a poplatky je možné ukladať zákonom alebo na základe zákona.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníčkou konania, preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O. s. p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O. s. p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.). Existenciu väd konania uvedených v ustanovení § 237 O. s. p. dovolaateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f).

Podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). Takýmto procesným právom účastníka je i to, aby rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorým nesúhlasí, bolo na základe jeho odvolania preskúmané odvolacím súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení odvolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak záver súdu o otázke existencie poplatkovej povinnosti nie je správny.

Súdne poplatky (ďalej len „poplatky“) sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len „poplatkový úkon“) uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „sadzobník“), ktorý tvorí prílohu tohto zákona (§ 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch).

Sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len „percentuálna sadzba“) alebo pevnou sumou (§ 6 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch).

Ale je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie na jednom stupni. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní (§ 6 ods. 2 veta prvá a druhá zákona o súdnych poplatkoch).

Citované ustanovenie § 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch definuje tzv. poplatkové úkony, ktorými sú, okrem iných, aj úkony a konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a sú uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov. V zmysle § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch sa poplatok za odvolacie konanie vyberá podľa rovnakej sadzby ako poplatok za konanie v prvom stupni.

V preskúmvanej veci odvolací súd odôvodnil povinnosť oprávnenej zaplatiť súdny poplatok za odvolacie konanie o odvolaní proti uzneseniu súdu prvého stupňa o zastavení exekúcie ustanovením § 2 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého v odvolacom konaní je poplatníkom ten, kto podal odvolanie. Výšku súdneho poplatku určil analogicky podľa § 13 písm. a) sadzobníka stanovujúcej sadzbu poplatku z návrhu na zastavenie exekúcie alebo jej odklad pevnou sumou 3 000,- Sk. S týmito právnymi závermi odvolacieho súdu nemožno súhlasiť.

I keď podľa ustanovenia § 2 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch v odvolacom konaní je poplatníkom ten, kto podal odvolanie, neznamená to, že poplatková povinnosť vzniká odvolateľovi za každé odvolacie konanie začaté na základe jeho odvolania. Uvedené ustanovenie treba vykladať v súvislosti s ustanoveniami §§ 1 ods. 1 a 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch. To znamená, že poplatková povinnosť za konanie vykonávané na návrh vzniká, ak ide o konanie uvedené v sadzobníku. Pokiaľ nie je stanovená sadzba súdneho poplatku za určitý druh konania v sadzobníku, teda pokiaľ určité konanie nie je ako poplatkový úkon uvedené v sadzobníku, v rámci tohto konania nevzniká ani poplatková povinnosť za odvolacie konanie. Nebolo by totiž možné určiť ani výšku súdneho poplatku za odvolacie konanie, ktorá sa rovná sadzbe súdneho poplatku za prvostupňové konanie. Analogické určovanie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy, pretože v zmysle článku 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, a ak

zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti, musia byť tieto povinnosti stanovené jasne a jednoznačne. Pokiaľ tomu tak nie je, zodpovedá ústavne konformnému výkladu zákona o súdnych poplatkoch záver rešpektujúci zásadu „v pochybnostiach v prospech poplatníka“, t. j. záver, že poplatková povinnosť v týchto prípadoch nevznikla.

Zákon o súdnych poplatkoch v položke 13 sadzobníka stanovuje sadzbu súdneho poplatku z návrhu na zastavenie exekúcie alebo jej odklad, zo žiadosti o udelenie poverenia súdnemu exekútorovi a za konanie súdu o námietkach proti exekúcii. Neurčuje však sadzbu súdneho poplatku za samotné exekučné konanie, teda z návrhu na vykonanie exekúcie, ktorej účelom je nútený výkon súdnych alebo iných rozhodnutí, a tým zabezpečenie práva na spravodlivú súdnu ochranu v zmysle článku 46 Ústavy Slovenskej republiky. Pokiaľ samotné exekučné konanie nie je spolplatnené, vzhľadom na vyššie uvedené závery, nemôže byť v rámci neho spolplatnené ani odvolacie konanie. V prípade zastavenia exekúcie z dôvodu, pre ktorý ju možno zastaviť aj bez návrhu, je odvolanie právnym prostriedkom, ktorým sa oprávnený môže domáhať pokračovania v exekúcii, a teda ochrany svojho práva na nútený výkon rozhodnutia, ak je toho názoru, že pre zastavenie exekúcie nie sú splnené podmienky. Ak predmetom poplatkovej povinnosti nie je exekučné konanie a v rámci neho vykonávaná exekúcia, tým viac jej predmetom nemôže byť odvolacie konanie o odvolaní oprávneného smerujúce k pokračovaniu v exekúcii. Okrem toho, ak v priebehu vykonávanej exekúcie rozhodne súd o jej zastavení bez návrhu, žiadnemu z účastníkov exekučného konania nevzniká v súvislosti s tým poplatková povinnosť, preto nemôže vzniknúť ani v odvolacom konaní o odvolaní proti rozhodnutiu o zastavení exekúcie (okrem prípadov, že by to zákon výslovne stanovoval).

V prejednávanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že písomné podanie súdneho exekútora označené ako návrh na zastavenie exekúcie pre nemajetnosť povinného považoval súd prvého stupňa za podnet na zastavenie exekúcie, a o zastavení exekúcie rozhodol bez návrhu. Keďže v konaní pred súdom prvého stupňa poplatková povinnosť žiadnemu subjektu nevznikla, nemohla (bez výslovnej zákonnej úpravy) vzniknúť ani v odvolacom konaní o odvolaní proti rozhodnutiu o zastavení exekúcie. Odvolací súd preto nesprávne vyzval oprávnenú na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a nesprávne odvolacie konanie pre nesplnenie neexistujúcej poplatkovej povinnosti zastavil. Svojím nesprávnym rozhodnutím porušil základné právo oprávnenej na súdnu ochranu, čím jej zároveň bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. v spojení s § 10 ods. 1, § 201 a § 212 a nasl. O. s. p.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O. s. p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8.

ROZHODNUTIE

Použitie moderačného práva je zásahom do zmluvnej voľnosti účastníkov obchodného záväzkového vzťahu. Možnosť takéhoto zásahu zákonná úprava predpokladá a upravuje. Zásah súdu do zmluvných vzťahov aplikáciou § 301 Obchodného zákonníka je postupom výnimočným a jeho použitie je na mieste len v odôvodnených prípadoch, ak sa výška pokuty javí ako neprimerane vysoká.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2006, sp. zn. 1 Obdo V 93/2004)

Súd prvého stupňa rozsudkom z 10. marca 2003, č. k. 24 Cb 231/99-145, čiastočne vyhovel žalobe a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 10 467 069,- Sk. Žalobu vo zvyšnej časti (5 662 499,- Sk) zamietol. Rozhodol tak s odôvodnením, že žalovaný bol v omeškani so zaplatením ceny diela -práce na rekonštrukcii obchodného domu R. po dobu 139 dní. Išlo o zaplatenie faktúry č. 81/89 na 506 844,- Sk splatnej 21. októbra 1998 a faktúry č. 134/98 na 74 524,90 Sk splatnej 23. decembra 1998. Obe čiastky spolu tvorili cenu diela a žalovaný 8. marca 1999 dlh písomne uznal a zaviazal sa splatiť ho v splátkach. Za dobu od začiatku omeškania do uznania dlhu je žalovaný povinný platiť zmluvnú pokutu 75 000,- Sk za každý deň omeškania, čo za 139 dní omeškania predstavuje 10 425 000,- Sk. Zmluvná pokuta vo výške 1% za každý deň omeškania so zaplatením splátok podľa dohody, uzavretej 8. marca 1999, predstavuje 42 069,- Sk. Rozhodnutie v zamietajúcej časti odôvodnil tým, že z hľadiska dojednania o zmluvnej pokute v zmluve o dielo je rozhodujúca dĺžka omeškania so zaplatením ceny diela a nie počet faktúr, so zaplatením ktorých je súčasne v omeškani. Za obdobie, v ktorom boli splatné obe faktúry, preto nepatrí 75 000,- Sk zmluvnej pokuty za omeškani s platením každej z nich. Keďže zmluvná pokuta má charakter paušalizovanej náhrady škody, s použitím analógie § 369 ods. 2 Obchodného zákonníka, patrí zmluvná pokuta len vo výške, v akej nie je krytá úrokmi z omeškania. Priznaná čiastka 10 425 000,- Sk v sebe konzumuje úrok z omeškania i zmluvnú pokutu, vo výške presahujúcej úroky z omeškania. Moderačnú právomoc podľa § 301 Obchodného zákonníka súd nevyužil a pokutu neznižil s poukazom na zmluvnú voľnosť účastníkov obchodno-právneho vzťahu a na skutočnosť, že tento spôsob určenia výšky zmluvnej pokuty navrhol sám

žalovaný a pokuta v rovnakej výške by zaťažovala aj žalobcu, ak by sa ako zhotoviteľ ocitol v omeškaní s dodaním diela.

Proti rozsudku podal odvolanie žalovaný. Žiadal rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. V odvolaní predovšetkým namietal existenciu a platnosť zmluvy o dielo, ktorej súčasťou mala byť dohoda o zmluvnej pokute.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, dovolaním napadnutým rozsudkom rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 581 369,- Sk a vo zvyšku žalobu zamietol. Zmenil rozsudok aj v časti o trovách konania a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Odvolací súd takto rozhodol s odôvodnením, že zmluvu o dielo, vrátane dohody o zmluvnej pokute, žalovaný platne uzavrel so zhotoviteľom diela, spoločnosťou T., s. r. o. Žalovaný nezaplatil cenu diela včas, preto zhotoviteľovi vzniklo právo na zaplatenie zmluvnej pokuty. Za nedôvodnú považoval aj obranu žalovaného, ktorý s poukazom na § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka tvrdil, že zhotoviteľ nemohol platne pohľadávku postúpiť žalobcovi, keďže zmluva o dielo neobsahuje dohodu o tom, že pohľadávku možno postúpiť. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že dohodnutá výška zmluvnej pokuty je vyjadrením princípu zmluvnej voľnosti a nie je dôvod, aby súd do zmluvnej voľnosti zasahoval. Žalobcom žiadaná zmluvná pokuta je dvadsaťsedemnásobkom ceny diela. Priznaním zmluvnej pokuty v takomto rozsahu by došlo k neúmernému obohateniu veriteľa a bezdôvodnému poškodeniu dlžníka. Preto treba uplatniť zmierňovacie právo súdu. Pri znížení pokuty podľa § 301 Obchodného zákonníka vychádzal z hodnoty a významu zabezpečovanej povinnosti. Žalovaný porušil základnú povinnosť tým, že včas nezaplatil cenu diela spolu v hodnote 581 369,- Sk. Keďže žalovaný napokon cenu s omeškaním, po tom, ako 8. marca 1999 svoj záväzok uznal, zaplatil, považoval za primeranú pokutu vo výške ceny diela.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. V dovolaní uviedol, že Obchodný zákonník v § 301 dáva súdu právo znížiť zmluvnú pokutu, pokiaľ ju považuje za neprimeranú. V prejednávanej veci však vzhľadom na okolnosti, za akých došlo ku vzniku zmluvného vzťahu a k dohodnutiu zmluvnej pokuty, nebolo potrebné, ani vhodné toto právo využiť. Zmluvu o dielo a zmluvnú pokutu a jej výšku navrhol sám žalovaný. Pokuta by pri porušení zmluvy postihla žalobcu rovnako, ako postihla žalovaného. Zmluvná pokuta je osobitným zabezpečovacím prostriedkom, ktorý má represívny, aj výchovný účel. Aj podľa predsedu predstavenstva žalovaného dohoda o pokute mala vyvíjať tlak na obe zmluvné strany, aby boli riadne a včas splnené zmluvné povinnosti. Nie je prirodzené, že neskôr sa ten, kto zmluvnú pokutu navrhol a porušil svoju zmluvnú povinnosť,

dovolóva jej neprímeranosť. Nemožno vylúčiť, že za určitých okolností aj dielo oveľa nižšej hodnoty môže byť pre účastníkov dôležité a pre jeho včasné zhotovenie pristúpia zmluvné strany aj na zdanlivo nevýhodné podmienky. Ich výhodnosť, či nevýhodnosť si musia zmluvné strany ujasniť pred uzavretím zmluvy a nie až po tom, keď oprávnený uplatňuje práva zo zmluvného vzťahu, ktorého podmienky navrhol sám povinný. Obchodné záväzkové vzťahy sa majú uskutočňovať predovšetkým zo zmlúv. Obchodný zákonník dáva účastníkom širokú zmluvnú voľnosť, aby si upravili práva a povinnosti podľa vlastných potrieb a možností. Zákon dáva súdu moderačné právo, ale jeho použitie v prejednávanej príhode nemotivuje účastníkov k tomu, aby zmluvné povinnosti dodržiavali. Je všeobecne známe, že najmä podnikateľské subjekty majú slabú zmluvnú disciplínu a často už vopred vstupujú do zmluvných vzťahov s tým, že dodávateľovi alebo zhotoviteľovi za dodaný tovar, prácu alebo službu nezaplatia dohodnutú odmenu. Žalovaný považoval rekonštrukciu obchodného domu za pre neho významnú, mal záujem na dohotovení v stanovenom termíne a mal dôvod a právo navrhnúť akékoľvek sankcie. V takom prípade nemá dôvod namietat neprímeranosť pokuty a súd by nemal do zmluvného vzťahu zasahovať. Ak žalovaný navrhoval zmluvnú pokutu vo výške, ako bola dohodnutá už s tým, že v prípade jej uplatnenia bude namietat jej neprímeranosť, nemal by na to morálne právo a súd by nemal vôbec uvažovať o jej zmiernení. Súd by mal len v minimálnom rozsahu svojimi rozhodnutiami meniť dohody medzi podnikateľmi, a to len vtedy, ak boli dosiahnuté pod nátlakom, alebo neboli urobené vážne. V prejednávanej veci nejde o taký prípad a žalovaný navyše pokutu písomne uznal v dohode o uznaní dlhu z 8. marca 1999, teda so značným časovým odstupom od uzavretia zmluvy. Dôsledky nedodržania zmluvy by mal preto znášať v plnom rozsahu. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, preto žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu stanovenom v § 242 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Keďže dovolanie podal žalobca namietajúc správnosť postupu odvolacieho súdu, spočívajúcom v použití moderačného práva podľa § 301 Obchodného zákonníka a z toho vyplývajúceho zamietnutia žaloby, v časti prevyšujúcej 581 369,- Sk, nepovažoval dovolací súd za potrebné zaoberať sa otázkou platnosti

dohody o zmluvnej pokute. Záver o neplatnosti zmluvy by vzhľadom na procesnú situáciu nemohol privodiť rozhodnutie, ktoré by bolo pre žalovaného priaznivejšie, ako napadnuté rozhodnutie.

Ustanovenie § 301 Obchodného zákonníka dáva súdu oprávnenie neprímerane vysokú zmluvnú pokutu znížiť. Treba prisvedčiť žalobcovi, že použitie moderačného práva je zásahom do zmluvnej voľnosti účastníkov obchodného záväzkového vzťahu. Zmluvná voľnosť je jedným zo základných princípov, ktorým je ovládané obchodné právo a je pre toto právne odvetvie typické. Zákonná úprava však možnosť takéhoto zásahu predpokladá a upravuje. Treba tiež prisvedčiť názoru dovolateľa, že zásah súdu do zmluvných vzťahov aplikáciou § 301 Obchodného zákonníka by mal byť výnimočným postupom len v skutočne odôvodnených prípadoch, ak sa pokuta (jej výška) javí ako neprímerane vysoká. Použitie tohto oprávnenia má byť výnimočné už aj preto, že v obchodných záväzkových vzťahoch sa predpokladá určitá miera profesionálnej zdatnosti podnikateľa, ktorá by sa mala prejaviť už pri vstupe do záväzkového vzťahu a pri uzatváraní zmlúv. Nemožno súhlasiť s názorom dovolateľa, že použitie moderačného práva je namieste, len ak bola dohoda o zmluvnej pokute dosiahnutá pod nátlakom, nebola urobená vážne a v iných obdobných prípadoch. Moderácia podľa § 301 Obchodného zákonníka prichádza do úvahy, len ak dohoda o zmluvnej pokute je platná. Navrhovateľom uvádzané skutočnosti by spôsobovali neplatnosť dohody podľa § 37 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z neplatnej zmluvy nemôže vzniknúť povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu, čo vylučuje možnosť použitia moderačného oprávnenia súdu.

Pri posúdení primeranosti zmluvnej pokuty musí súd vychádzať z okolností konkrétneho prípadu, pričom § 301 Obchodného zákonníka stanovuje dve základné kritéria - hodnotu zabezpečenej povinnosti a význam zabezpečenej povinnosti. Z obsahu spisu vyplýva, že pôvodný veriteľ dielo zhotovil a odovzdal žalovanému v pomerne krátkej lehote. Cenu diela vyúčtoval faktúrami, ktoré žalovaný v stanovenej lehote nezaplatil. Žalovaný nepopiera tvrdenie žalobcu, že ujednanie o zmluvnej pokute navrhol žalovaný. Podľa zmluvy bola zmluvná pokuta 75 000,- Sk za každý deň omeškania (ak omeškanie presiahlo 61 dní) dojednaná pre obe zmluvné strany, čo znamená, že stíhala zhotoviteľa diela pre prípad omeškania so zhotovením a odovzdaním diela, i žalovaného pre prípad omeškania so zaplatením ceny. Z uvedeného pohľadu je dohoda vyvážená a nemožno ju považovať za jednostranne zvýhodňujúcu jednu zmluvnú stranu. Napriek uvedeným skutočnostiam, ktoré v zásade svedčia v prospech žalobcu, aj dovolací súd dospel k záveru, že žalobcom uplatňovaná zmluvná pokuta je neprímerane vysoká. Pokuta 75 000,- Sk za každý deň omeškania, vychádzajúc z ceny diela, zodpovedá takmer 13 %. Po prevedení na ročnú úrokovú sadzbu by to predstavovalo približne 4 700

%, teda štyridsaťsedemnásobok ceny diela. Súdom priznaná zmluvná pokuta, nepočítajúc pokutu priznanú za obdobie po uznaní dlhu, predstavuje takmer 18-násobok ceny diela.

Zmluvná pokuta v žalovanej výške, i vo výške priznanej súdom prvého stupňa, je výrazne neprimeraná. Zmluvná pokuta v určitom zmysle, okrem zabezpečovacej funkcie, plní aj funkciu paušalizovanej náhrady škody. Veriteľovi uľahčuje pozíciu v prípadnom spore, pretože nemusí preukazovať výšku škody a právo na pokutu má, aj keď mu žiadna škoda nevznikla. I keď právo na zmluvnú pokutu vzniká bez ohľadu na to, či porušením zmluvnej povinnosti vznikla oprávnenému škoda, predsa je medzi zmluvnou pokutou a škodou vzniknutou porušením zabezpečenej zmluvnej povinnosti, resp. povinnosťou ju nahradiť, súvislosť (podľa § 545 ods. 2 Občianskeho zákonníka zmluvná pokuta nahrádza náhradu škody a podľa § 301 Obchodného zákonníka výška škody je limitom, ktorý stanovuje spodnú hranicu možného zníženia zmluvnej pokuty). Priznanie zmluvnej pokuty mnohonásobne prevyšujúcej právo, ktoré zabezpečuje, by viedlo k celkom neodôvodnenému majetkovému prospechu povinného a vo vzťahu k povinnému by bolo neúmerne prísnu a bezdôvodnou sankciou, ktorá nie je nevyhnutná pre naplnenie zabezpečovacej funkcie zmluvnej pokuty. Keďže žalobca ani netvrdil, že mu vznikla škoda, ktorá presahuje odvolacím súdom priznanú zmluvnú pokutu, nebol dôvod pre úvahy o tom, či priznaná čiastka nie je nižšia ako minimálny limit stanovený druhou časťou prvej vety § 301 Obchodného zákonníka. Odvolacím súdom priznaná zmluvná pokuta dostatočne zohľadňuje hodnotu i význam zabezpečenej povinnosti a s jeho názorom, že súdom prvého stupňa priznaná zmluvná pokuta je neprimerane vysoká, sa dovolací súd stotožňuje.

Po preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu danom § 242 ods. 1 O. s. p. (v otázke, či odvolací súd nepoužil moderačné právo vo väčšom rozsahu, ako to zodpovedá § 301 Obchodného zákonníka) dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne a dovolanie neopodstatnené. Dovolanie preto podľa § 243b ods. 1 zamietol.

9.

ROZHODNUTIE

1. Vyrovnanie má byť prostriedkom na rýchle pomerné uspokojenie pohľadávok veriteľov pri súčasnom zachovaní existencie dlžníka, pri podnikajúcej právnickej osobe v takom majetkovom stave, ktorý umožňuje jeho ďalšie podnikateľské pôsobenie. Bolo by v rozpore s účelom vyrovnania, ak by súd vo vyrovnacom konaní musel zisťovať a vyčíslovať mieru uspokojenia pohľadávok pre prípad vyhlásenia konkurzu a porovnávať ju s mierou uspokojenia podľa navrhovaného vyrovnania. Prípadná nižšia miera uspokojenia pri vyrovnaní môže byť a spravidla býva pre veriteľov vyvážená inými výhodami, najmä kratšou lehotou, v ktorej je ich pohľadávka uspokojená.

2. Daňový úrad prihlásením daňovej pohľadávky do vyrovnania a vyjadrením - súhlasom s vyrovnaním pri hlasovaní koná vo veci zverenej do jeho kompetencie. Ak jeho stanovisko alebo výsledok jeho rozhodnutia bolo voči súdu prejavené formou procesného úkonu, ktorý urobila osoba na to oprávnená, nie je súd oprávnený skúmať jeho vecnú správnosť z pohľadu predpisov upravujúcich postup daňových orgánov vo veciach daňových. Platí to aj v otázke, či súhlas s vyrovnaním sa má považovať za úľavu na dani a tým za nepriamu formu štátnej pomoci a či pri jej poskytnutí boli splnené podmienky a dodržaný postup stanovený v zákone č. 23/1999 Zb. o štátnej pomoci.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2006, sp. zn. 1 M Obdo V 6/2005)

Uznesením z 29. apríla 2004, č. k. 3 V 1/04-17, súd prvého stupňa povolil vyrovnanie dlžníka F. K., a. s. a za vyrovnacieho správcu ustanovil JUDr. A. H. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 12. mája 2004. Uznesením zo 14. júla 2004, č. k. 3 V 1/04-31, súd potvrdil vyrovnanie s tým, že dlžník zaplatí oddelenému veriteľovi Slovenskej republiky - Daňovému riaditeľstvu Slovenskej republiky, zastúpenej Daňovým úradom v K., 35 % z jeho pohľadávky 640 793 831,- Sk, čo predstavuje 224 277 841,- Sk, ďalším štyrom veriteľom rovnako 35 % z ich pohľadávky a prednostnému veriteľovi vyrovnaciemu správcovi, odmenu a hotové výdavky na základe rozhodnutia súdu.

Proti rozhodnutiu o potvrdení vyrovnania podal odvolanie Daňový úrad v K. a krajský prokurátor v K. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 25. októbra 2004, č. k. 2 Obo 192/04-94, obe odvolania odmietol, ako podané osobami, ktoré na podanie odvolania nie sú oprávnené. Rozhodnutie odôvodnil, tým, že veriteľ s vyrovnaním súhlasil, preto nemohol podať proti nemu odvolanie. Uznesenie o vyrovnaní nadobudlo právoplatnosť a vyrovnane konanie tým skončilo. Prokurátor preto nemohol do konania vstúpiť a podať odvolanie.

Uznesením z 30. decembra 2004, č. k. 3 V 1/04-118, súd prvého stupňa vyhlásil podľa § 66 ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) vyrovnanie za skončené. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. januára 2005.

Proti uvedeným rozhodnutiam podal na podnet Daňového úradu v K. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Žiadal uvedené rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dlžník žiadal dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O. s. p., vec preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) v napadnutom rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie je len čiastočne opodstatnené.

Z o d ť v o d n e n i a :

I. Rozhodnutiu odvolacieho súdu sa v dovolaní vytýka nesprávne posúdenie otázky oprávnenosti oboch odvolateľov podať proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa odvolanie. Podľa dovolania bola postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu odvolateľom odňatá možnosť konať pred súdom a bol naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) O. s. p.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bolo vyrovnanie potvrdené, bolo vydané 14. júla 2004. Navrhovateľovi, vyrovnaciemu správcovi a Daňovému úradu v K. bolo doručené 20. júla 2004. Ostatným štyrom veriteľom bolo doručené 22., resp. 23. júla 2004. Krajská prokuratúra listom z 29. júla 2004, ktorý bol v ten istý deň súdu doručený, oznámila, že vstupuje do konania a zároveň podáva proti rozhodnutiu odvolanie.

Treba prisvedčiť dovolateľovi, že v čase, keď prokurátor vstúpil do konania, vyrovnacie konanie ešte nebolo skončené, to skončilo až vydaním uznesenia, ktorým súd vyhlásil vyrovnanie za skončené podľa § 66 ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní. To sa stalo až 30. decembra 2004 vydaním uznesenia, č. k. 3V 1/04-118. Prokurátor tak mohol účinne do vyrovnacieho konania vstúpiť. Bol oprávnený aj na podanie odvolania, avšak len proti tým rozhodnutiam vydaným v rámci vyrovnacieho konania, ktoré boli vydané po jeho vstupe do konania (ak proti nim je odvolanie prípustné) alebo proti rozhodnutiam, ktoré boli síce vydané pred vstupom prokurátora, ale ešte nenadobudli právoplatnosť. V prejednávanej veci to vzhľadom na § 60 ods. 2 v spojení s § 39 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní znamená, že odvolanie mohol podať, ak aspoň niektorému z účastníkov ešte plynula lehota na podanie odvolania. Podľa § 62 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní však proti uzneseniu, ktorým sa potvrdzuje vyrovnanie, môže podať odvolanie len veriteľ, ktorý nedal na vyrovnanie výslovný súhlas a ručiteľia a spoludlžníci dlžníka. Keďže všetci veritelia, ktorí svoje pohľadávky do konkurzu prihlásili, s vyrovnaním súhlasili a v konaní ručiteľia a spoludlžníci dlžníka (§ 46 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní) neboli, žiaden z účastníkov konania nebol osobou oprávnenou podať proti uzneseniu odvolanie, nebol ním preto ani prokurátor.

Ako bude ďalej uvedené, osobou oprávnenou podať odvolanie nebol ani druhý odvolateľ - veriteľ, Daňový úrad v K., keďže s vyrovnaním tiež na vyrovnacom pojednávaní výslovne súhlasil. Odvolací súd dospel k správneému záveru, že odvolatelia nie sú osobami oprávnenými podať proti uzneseniu odvolanie a správne odvolania podľa § 218 ods. 1 O. s. p. odmietol. Postup odvolacieho súdu nemožno považovať za odňatie možnosti účastníka konať pred súdom. Dovolanie v časti, ktorou sa napadalo uznesenie odvolacieho súdu, nebolo dôvodné, preto ho dovolací súd podľa § 243b ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. zamietol.

II. V časti smerujúcej proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým potvrdil vyrovnanie, dovolateľ uviedol, že súd vyrovnanie potvrdil, hoci pre takéto postup neboli splnené zákonné podmienky, najmä preto, že neboli dané dôvody, aby sa vyrovnanie vôbec povolilo. V tomto smere postupu súdu prvého stupňa vytýka, že návrh na vyrovnanie nemal zákonom predpísané náležitosti, keďže ho nepodpísal spoludlžník alebo ručiteľ (46 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní), nebol k nemu pripojený úplný zoznam majetku s prehľadom majetkového stavu tak, ako to vyžaduje § 47 ods. 1 písm. f) zákona o konkurze a vyrovnaní, čo súvisí s možnosťou zistenia, či boli splnené podmienky pre vyhlásenie konkurzu (§ 46 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní). Súd pred rozhodnutím neskúmal, či uvádzaná výška predĺženia je reálna, ani či okolnosti podania návrhu nespochybňujú poctivý zámer dlžníka. Pochybnosti o poctivom zámere vzbudzuje neúmerne nižšie

uspokojenie pohľadávok veriteľov v porovnaní s predpokladanou mierou uspokojenia v konkurze. Dlužník ponúkol na uspokojenie 35 % dlžnej dane a súd neskúmal, aký bude majetok dlžníka pri započítaní očakávaného výnosu z pokračovania v podnikaní. V súlade so zákonom podľa dovolania nebol ani postup vyrovnacieho správcu, ktorý nevykonal príslušné šetrenie za účelom zistenia stavu aktív a pasív a zo spisu nevyplýva, že by si súd od správcu vyžiadal v tomto smere správu (§ 12 a § 37 ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní).

Súd prvého stupňa povolil vyrovnanie uznesením z 29. apríla 2004, č. k. 3 V 1/04-17, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. mája 2004. Proti uzneseniu nikto z oprávnených osôb nepodal odvolanie a nie je napadnuté ani mimoriadnym dovolaním. Jeho vecná správnosť už nemôže byť predmetom preskúmania v dovolacom konaní. Dôvodnosť povolenia vyrovnania môže byť predmetom skúmania súdu aj v ďalšej fáze vyrovnacieho konania, ktoré nasleduje po povolení vyrovnania. Rozsah preskúmania je však v § 61 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní zúžený odkazom na § 50 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní na skutočnosti, ktoré sú dôvodom pre zamietnutie návrhu na povolenie vyrovnania. Z dôvodov, na ktoré poukazuje dovolanie, do úvahy prichádza len prípad, že by z okolností prípadu vyplývalo, že sa podaním návrhu nesleduje poctivý zámer [§ 50 ods. 1 písm. a) zákona o konkurze a vyrovnaní]. Z obsahu spisu nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by mali súd v štádiu schvaľovania vyrovnania po tom, ako všetci veritelia s vyrovnaním súhlasili, viesť k pochybnostiam o poctivom zámere dlžníka. Skutočnosť, že dlžník ponúkol 35 % vyrovnanie (a veritelia ho prijali), samotná nie je dôvodom na pochybnosť o poctivosti zámeru dlžníka. Prípadná nižšia miera uspokojenia pri vyrovnaní môže byť a spravidla býva pre veriteľov vyvážená inými výhodami, najmä kratšou lehotou, v ktorej je ich pohľadávka (jej časť) uspokojená. Navyše pre záver, že ak by bol vyhlásený konkurz, bola by miera uspokojenia podstatne vyššia, nie je žiaden podklad. Nemôže byť povinnosťou súdu vo vyrovnacom konaní zisťovať a vyčísl'ovať mieru uspokojenia pohľadávok pre prípad konkurzu a jej porovnanie s mierou uspokojenia podľa navrhovaného vyrovnania. Bolo by to v rozpore s účelom vyrovnania, ktoré má byť prostriedkom na rýchle pomerné uspokojenie pohľadávok veriteľov pri súčasnom zachovaní existencie dlžníka, pri podnikajúcej právnickej osobe v takom majetkovom stave, ktorý umožňuje jeho ďalšie podnikateľské pôsobenie. Navyše záver o predpokladanej miere uspokojenia v konkurze môže byť vždy len odhadom, ktorý sa môže značne líšiť od skutočnosti (dosiahnutá cena pri speňažovaní podstaty). V tejto súvislosti sa žiada poznamenať, že návrh na vyrovnanie počíta s úverom 100 mih Sk, ktorý by v prípade vyhlásenia konkurzu určite dlžníkovi poskytnutý nebol.

Rovnako nedôvodné je dovolanie aj pokiaľ tvrdí, že výhody vyplývajúce pre dlžníka z prijatého vyrovnania sú v značnom rozpore s jeho zistenými hospodárskymi pomermi, čo je podľa § 61 ods. 2 písm. a) zákona o konkurze a vyrovnaní dôvod na zamietnutie vyrovnania. V dovolaní sa uvádza, že dlžník má okamžite likvidný majetok v celkovej výške 308 mil. Sk a ďalší majetok zabezpečený (presnejšie zaťažený) v prospech správcu dane v hodnote 200 mil. Sk. Podľa potvrdeného vyrovnania má dlžník (po pripočítaní odmeny vyrovnacieho správcu 2 mil. Sk) zaplatiť necelých 229 mil. Sk, čo znamená, že približne 75 % všetkých likvidných prostriedkov dlžníka sa použije na splnenie vyrovnania. Po splnení vyrovnania dlžníkovi z likvidných prostriedkov zostane cca 79 mil. Sk. Ide o veľký podnik, ktorý má podľa návrhu 209 zamestnancov. Ak má byť zmyslom vyrovnania umožniť dlžníkovi ďalšiu existenciu a podnikanie, musia mu zostať nato nevyhnutné prostriedky. Z uvedeného dôvodu nemôže byť ani ďalší majetok v hodnote 200 mil. Sk dôvodom na úvahy o tom, že výhoda z vyrovnania je neprímeraná majetkovým pomerom dlžníka. Podľa dovolania ide o výrobné zariadenie, pozemky a budovy, teda zrejme o majetok nevyhnutný pre činnosť výrobného podniku.

Daňový úrad v K. sa podaním prihlášky stal vyrovnacím veriteľom. Do vyrovnacieho konania prihlásil v rámci svojej kompetencie [§ 4 ods. 3 písm. a) al. 4 zákona č. 150/2001 Z. z.] daňovú pohľadávku - nedoplatok na daniach, ktorých je správcom. Pri výkone tejto kompetencie má spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania a samostatne konať pred súdom v rámci svojej pôsobnosti. Pred súdom zaňho koná riaditeľ daňového úradu alebo ním poverený zamestnanec (§ 4 ods. 4 zákona č. 150/2001 Z. z.). Ak za štátny orgán koná jeho pracovník (§ 21 ods. 2 O. s. p.), nejde o prípad zastupovania podľa § 24 O. s. p. na základe plnomocenstva. Dokladom preukazujúcim oprávnenie konať nie je v takom prípade plnomocenstvo podľa § 31 Občianskeho zákonníka. Osoba konajúca za štátny orgán musí preukázať, že je jeho pracovníkom a že ním bola poverená za neho konať. Jej úkony sú v takom prípade úkonmi orgánu. V súdnom spise je doklad, ktorý je síce označený ako plnomocenstvo (splnomocnenie), ale podľa obsahu je to poverenie pre pracovníka Daňového úrad v K., JUDr. J. O., ktoré mu udelil riaditeľ úradu JUDr. I. G. Podľa poverenia je oprávnený na zastupovanie a všetky úkony vyplývajúce z konania pri zastupovaní štátu podľa zákona o konkurze a vyrovnaní.

Takto formulované poverenie bez akýchkoľvek pochyb vyjadruje, že ide o pracovníka štátneho orgánu, ktorý je poverený za neho konať. Úkony, ktoré urobil JUDr. J. O. vo vyrovnacom konaní, sú účinne urobené úkony Daňového úradu v K. Na účinnosti úkonov nemôže nič zmeniť skutočnosť, že na poverení je uvedené rodné číslo, ktoré nezodpovedá uvedenému dátumu narodenia. Oba údaje síce

môžu slúžiť na lepšiu identifikáciu osoby, ale ich neuvedenie na poverení nemá vplyv na platnosť poverenia. Pre posúdenie, či úkony urobené JUDr. O. sú účinnými úkonmi Daňového úradu v K., je rozhodujúce, či ich skutočne urobil ako jeho poverený pracovník. Ani Daňový úrad v K., ani dovolateľ netvrdí, že tomu tak nie je. Je pravdou, že v poverení použitá formulácia „v rozsahu pôsobnosti pracoviska DR SR K.“ nie je celkom presná a vzbudzuje dojem, že riaditeľ Daňového úradu v K. poveril JUDr. O. nielen na úkony vo veciach patriacich do miestnej pôsobnosti Daňového úradu v K., ale aj patriacich do pôsobnosti celého košického pracoviska Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky. Bez ohľadu na to, či riaditeľ takto formulovanou miestnou pôsobnosťou prekročil svoju právomoc, je nepochybné, že bol oprávnený poveriť pracovníka na úkony, ktoré patria do miestnej pôsobnosti Daňového úradu v K. (§ 3 zákona č. 511/1992 Zb.). Daňový úrad v K. netvrdí a netvrdí sa to ani v mimoriadnom dovolaní, že vec do miestnej pôsobnosti Daňového úradu v K. nepatrí.

Daňový úrad je správcom daní, ktoré uplatňoval prihláškou vo vyrovnaní. Je štátnym orgánom, do ktorého kompetencie okrem iného patrí evidencia daní, daňové konanie, v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov, vymáhame, odpúšťanie a odpisovanie daňových nedoplatkov (zákon č. 511/1992 Zb.). Do právomoci všeobecných súdov patrí aj preskúmavanie zákonnosti rozhodnutí a postupu štátnych orgánov, avšak len v rámci správneho súdnictva (piata časť Občianskeho súdneho poriadku) v zákonom stanovených prípadoch. V konaní podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku, ani v konkurznom a vyrovnacom konaní takéto oprávnenie nemá. Daňový úrad v K. prihlásením daňovej pohľadávky do vyrovnania a vyjadrením --súhlasom s vyrovnaním pri hlasovaní, konal vo veci zverenej do jeho kompetencie. Ak jeho stanovisko alebo výsledok jeho rozhodnutia bolo voči súdu prejavene formou procesného úkonu, ktorý urobila osoba na to oprávnená, nie je súd oprávnený skúmať jeho vecnú správnosť z pohľadu predpisov upravujúcich postup daňových orgánov vo veciach daňových. Platí to aj v otázke, či súhlas s vyrovnaním sa má považovať za úľavu na dani, a tým za nepriamu formu štátnej pomoci a či pri jej poskytnutí boli splnené podmienky a dodržaný postup stanovený v zákone č. 231/1999 Zb. o štátnej pomoci. V uvedenej súvislosti sa žiada pripomenúť, že § 65a ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. umožňuje odpísať daňovú pohľadávku alebo jej časť aj na základe právoplatného uznesenia súdu o potvrdení vyrovnania, ak dlžník splnil svoju povinnosť úplne a včas. Z uvedeného vyplýva, že zákon upravujúci správu daní a poplatkov počíta aj s tým, že daňový nedoplatok bude predmetom vyrovnania, v ktorom bude správca dane súhlasiť s úhradou nedoplatku v nižšej ako nominálnej výške.

Nemožno prisvedčiť dovolateľovi, že podanie Ing. L. M., ktoré súdu došlo 8. júna 2004, nie je možné považovať za hlasovanie veriteľa MTM o., s. r. o. a jeho súhlas s navrhovaným vyrovnaním, lebo na podaní nie je uvedené, v mene koho ho robí. Prihlášku datovanú 26. mája 2004 podal veriteľ evidovaný v konaní pod č. 3. V prihláske je uvedené, kto ju podáva (MTM o., s. r.o.), jej výška i právny dôvod. Prihláška je opatrená pečiatkou, menom a podpisom Ing. L. M. s uvedením jej funkcie konateľky spoločnosti. V podaní, ktoré na súd došlo 8. júna 2004 síce nie je uvedené, v mene koho je urobené, je však v ňom uvedené, že ho robí Ing. L. M. v pozícii konateľa a odkazuje sa v ňom na podanú prihlášku. Nie je preto dôvod pochybovať, že uvedené podanie robí v mene spoločnosti, ktorej je konateľkou a je súhlasom veriteľa s 3 navrhovaným vyrovnaním. V podaní je uvedené, že veriteľ súhlasí s podmienkami vyrovnania. Je len prirodzené, že v súhlase osobitne zvýrazňuje tú časť navrhovaného vyrovnania, ktorá sa ho bezprostredne dotýka (35 % pohľadávky v kategórii ostatných veriteľov). Neznamená to, že by sa súhlas nevzťahoval na návrh celého vyrovnania.

Daňový úrad v K. do vyrovnania prihlásil daňovú pohľadávku celkom vo výške 640 793 831,- Sk. Obsah prihlášky naznačuje, že časť tejto pohľadávky predstavujúcej nedoplatok 424 490,- Sk na cestnej dani vznikol po povolení vyrovnania. Išlo by o prednostnú pohľadávku podľa § 54 ods. 1 písm. c) zákona o konkurze a vyrovnaní. Ostatná časť pohľadávky má postavenie a bola prihlásená ako pohľadávka oddeleného veriteľa podľa § 28. Prednostný veriteľia podľa § 58 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní nemajú hlasovacie právo. Znamená to, že Daňový úrad v K. nemal hlasovacie právo zodpovedajúce celej uplatnenej pohľadávke, ale len zodpovedajúce pohľadávke 640 369 341,- Sk. Zo zápisnice o hlasovaní na vyrovnacom pojednávaní nie je zrejmé, z akej výšky pohľadávky súd vychádzal, nemalo, ani nemohlo to však mať vplyv na správnosť hodnotenia výsledkov hlasovania. Daňový úrad v K. bol jediným oddeleným veriteľom hlasujúcim v prvej skupine podľa § 58b ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní a v každom prípade jeho hlasy predstavovali 100 % prihlásených oddelených pohľadávok.

Dovolaním namietané skutočnosti z uvedených dôvodov preto nič nemenili na tom, že všetci veritelia v oboch skupinách v hlasovaní účinne vyjadrili súhlas s navrhovaným vyrovnaním.

Neprihliadnutie na to, že Daňovým úradom v K. prihlásené pohľadávky majú rôzne postavenie, však malo napriek súhlasu veriteľov s vyrovnaním za následok nesprávnosť schváleného vyrovnania v časti týkajúcej sa Daňového úradu v K. Podmienkou schválenia vyrovnania podľa § 60 ods. 1 písm. b) je, že nepopreté prednostné pohľadávky, splatné ku dňu povolenia vyrovnania, sú zaplatené alebo ich zaplatenie je zabezpečené. Z uvedeného vyplýva, že prednostné pohľadávky

musia byť uhradené (či už v čase schválenia vyrovnania alebo na základe schváleného vyrovnania) v celej prihlásenej výške. Súd pri schvaľovaní vyrovnania vychádzal z toho, že jediným prednostným veriteľom je vyrovnací správca. Hoci ním bol aj Daňový úrad v K., jeho prednostná pohľadávka do vyrovnania zahrnutá nie je. Na druhej strane však do čiastky, ktorú mu má dlžník uhradiť ako oddelenú pohľadávku v prvej skupine, započítal aj 35 % prednostnej pohľadávky.

Rozhodnutie je vecne nesprávne len v časti, ktorá sa týka uspokojenia daňovej pohľadávky uplatňovanej veriteľom evidovaným v konaní pod č. 8 -Daňového úradu v K. Ostatných veriteľov sa nedotýka a možno ho oddeliť od ostatnej časti rozhodnutia (nejde o prípad uspokojenia z výťažku konkurznej podstaty, kde každá zmena v uspokojení niektorého z veriteľov sa môže prejavíť aj v uspokojení ostatných veriteľov). Z uvedeného dôvodu dovolací súd v tejto časti rozhodnutie o potvrdení vyrovnania podľa § 243b ods. 1, ods. 2 v spojení s § 243e ods. 1, ods. 2 a § 243i O. s. p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie súdu prvého stupňa. Vo zvyšnej časti dovolanie zamietol. Zároveň zrušil aj uznesenie, ktorým súd prvého stupňa vyhlásil vyrovanie za skončené. Uvedené uznesenie nadväzuje na rozhodnutie o potvrdení vyrovnania a po jeho aj čiastočnom zrušení nemôže samostatne obstať.

10.

ROZHODNUTIE

Uloženie dvoch samostatných sankcií za jeden a ten istý skutok, aj za situácie, ak by sa ním porušili dve či viaceré právne povinnosti kvalifikované v dvoch či viacerých ustanoveniach zákona je v rozpore so zásadami správneho trestania, ktoré vychádzajú zo zásad ukladania trestov v trestnom konaní, keď sankcia sa ukladá za čin, ktorý je v rozpore so zákonom.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2005, sp. zn. 3 Sžn 68/2004)

Navrhovateľka podala dňa 22. októbra 2004 odvolanie proti rozhodnutiu odporkyne z 21. septembra 2004 v časti o uložení pokuty vo výške 200 000,-Sk za porušenie § 34 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii (ďalej len „zákona“).

Navrhovateľka sa mala porušenia § 34 ods. 1 zákona dopustiť tým, že nezabezpečila, aby vysielanie reklamy (vlastnej propagácie) bolo rozoznatel'né a zreteľne oddelené od iných častí programovej služby tak, aby neboli zameniteľné s inými zložkami programovej služby, v súvislosti s umiestnením dvoch prekrížených obrúčok s textom „Dnes“ v pravom dolnom rohu obrazovky počas vysielania dňa 13. februára 2004.

Podľa dôvodov odvolania vlastná propagácia je v zmysle § 32 ods. 1 zákona zahrnutá v pojme reklamy a preto sa na ňu vzťahuje pri označovaní vo vysielaní režim označovania reklamy. Vlastnú propagáciu programu „Svadba snov“ vysielala Slovenská televízia v podobe upútavok na tento program a spôsobom zákonom predpísaným, to znamená v samostatných upútavkách, ktoré boli od iných programov oddelené zvukovo-obrazovým predelom. Podľa názoru navrhovateľky symbol dvoch prekrížených obrúčok nemožno subsumovať pod pojem reklamy, nakoľko nejde o prípad vlastnej propagácie v zmysle § 36 ods. 5 zákona, ale o druh oznámenia vysielateľa o vlastnom programe, ktorý tvorí výnimku určenú poslednou vetou tohto ustanovenia zákona. Pojem oznámenia vysielateľa o vlastnom programe nie je zákonom definovaný. Symbol dvoch

obrúčk s textom „Dnes“ nie je názvom konkrétneho programu ani jeho logom, nie je zapísaný ako chránená známka držiteľa licencie, či vysielateľa programu. Umiestnením tohto symbolu na obrazovke nedošlo k tomu, aby bol zameniteľný s inými zložkami vysielanej programovej služby. Slovenská televízia sa aj z týchto dôvodov nemohla dopustiť porušenia ustanovenia § 34 ods. 1 zákona umiestnením symbolu dvoch prekrížených obrúčk s textom „Dnes“ počas vysielania dňa 13. februára 2004.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žiadala potvrdenie svojho rozhodnutia. Uviedla, že pojem „oznámenia vysielateľa o vlastnom programe“ skutočne nie je v zákone definovaný. Rada však všeobecne za oznámenie vysielateľa, ktorým informuje verejnosť o vlastnom programe považuje len také oznámenie, ktoré nespĺňa kritériá vlastnej propagácie, podľa prvej vety § 36 ods. 5 zákona, t. zn. že nemôže ísť o činnosť vysielateľa určenú na získanie a udržanie pozornosti verejnosti na vlastné vysielanie príp. programy. Z oznámenia vysielateľa o vlastnom programe musí byť jasné, o aký program ide, teda musí byť presne pomenovaný, a kedy sa bude daný program vysielat', teda deň a čas. Navrhovateľka sa snažila získať a udržať pozornosť verejnosti na vlastné vysielanie tým, že ho umiestnila na obrazovku a po celý deň vysielala, čím tento symbol taktiež nadobudol výrazne propagačný charakter. Vzhľadom na tieto skutočnosti naplnil kritériá vlastnej propagácie. Podľa § 32 ods. 1 zákona vlastná propagácia sa považuje za reklamu. Podľa § 34 ods. 1 reklama musí byť oddelená od iných častí programovej služby. Symbol dvoch obrúčk s textom „Dnes“ bol vysielaný po celý deň s výnimkou spravodajstva, reklamných a telenákových šotov, pričom nebol nijako oddelený od ostatného vysielania.

Najvyšší súd, ako súd vecne príslušný na konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne podľa § 2501 O. s. p., po oboznámení sa s obsahom predloženého administratívneho spisu správneho konania zistil, že Rada pre vysielanie a retransmisiiu rozhodnutím z 21. septembra 2004 rozhodla, že navrhovateľka opakovane porušila:

1. povinnosť ustanovenú v § 34 ods. 1 zákona, tým, že nezabezpečila, aby vysielanie reklamy (vlastnej propagácie) bolo rozoznateľné a zreteľne oddelené od iných častí programovej služby tak, aby neboli zameniteľné s inými zložkami programovej služby, v súvislosti s umiestnením symbolu dvoch prekrížených obrúčk s textom „Dnes“ v pravom dolnom rohu obrazovky počas vysielania dňa 13. februára 2004, za čo jej bola uložená podľa § 64 ods. 1 písm. d) zákona pokuta určená podľa § 67 ods. 5 písm. a) zákona vo výške 200 000,- Sk

2. povinnosť ustanovenú v § 35 ods. 6 zákona tým, že ako vysielateľ programovej služby na základe zákona zaradila reklamu počas vysielania programov v súvislosti s umiestnením symbolu dvoch prekrížených obrúčok s textom „Dnes“ v pravom dolnom rohu obrazovky počas vysielania dňa 13. februára 2004, za čo jej bola uložená podľa § 64 ods. 1 písm. d) zákona pokuta určená podľa § 67 ods. 5 písm. a) zákona vo výške 100 000,- Sk.

Z o d ô v o d n e n i a :

Súd konštatoval, že navrhovateľke bola uložená pokuta v bode 1. aj v bode 2. za skutok, ktorý spočíval v tom, že (ako vysielateľ programovej služby na základe zákona) umiestnila symbol dvoch prekrížených obrúčok s textom „Dnes“ v pravom dolnom rohu obrazovky počas vysielania dňa 13. februára 2004 a toto konanie bolo odporkyňou kvalifikované v bode 1. ako vysielanie reklamy, ktoré nebolo rozoznateľné a zreteľne oddelené od iných častí programovej služby v rozpore s § 34 ods. 1 zákona a v bode 2. ako zaradenie reklamy počas programov v rozpore s § 35 ods. 6 zákona.

Uloženie dvoch samostatných sankcií za jeden a ten istý skutok (čin), aj za situácie, ak by sa ním porušili dve či viaceré právne povinnosti kvalifikované v dvoch či viacerých ustanoveniach zákona (v danom prípade § 34 ods. 1 a § 35 ods. 6 zákona) je podľa názoru súdu v rozpore so zásadami správneho trestania vychádzajúcimi zo zásad ukladania trestov v trestnom konaní, keď sankcia sa ukladá za čin (konkrétne konanie), ktorý je v rozpore so zákonom. Počet sankcií (trestov) nie je teda odvodený od zistenia, koľko ustanovení zákona bolo sankcionovaným činom porušených. Podľa čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy. Aplikácia zásad ukladania trestov v trestnom konaní aj pre oblasť administratívneho trestania vyplýva tiež z Doporučenia. V platnom právnom poriadku nemá oporu ukládanie dvoch a viacerých sankcií za jeden čin - skutok.

Vzhľadom na to, že navrhovateľka podala včas odvolanie podľa obsahu petitu návrhu len proti tej časti rozhodnutia, ktorou jej bola uložená sankcia vo výške 200 000,- Sk, súd nemohol zrušiť rozhodnutie odporkyne ako celok. Z uvedeného dôvodu súd zrušil rozhodnutie odporkyne len v rozsahu požadovanom v podanom odvolaní.

Vo vzťahu k samotnej kvalifikácii konania navrhovateľky ako konania porušujúceho ustanovenie § 34 ods. 1 zákona, nie je podľa názoru súdu rozhodnutie odporkyne dostatočne zdôvodnené. Súd sa stotožňuje s právnym záverom odporkyne, že celodenné vysielanie prekrížených obrúčok s textom „Dnes“ dňa 13. februára 2004, posúdila ako vlastnú propagáciu navrhovateľky podľa § 36 ods. 5 zákona, pretože boli naplnené znaky konania smerujúceho na získanie a udržanie pozornosti verejnosti na vlastné vysielanie (neuveďenie času - hodiny vysielania, neprerušenie vysielania počas vysielania iných programov, okrem spravodajstva, reklamných a telenákových šotov). Avšak práve charakter takto vysielanej vlastnej propagácie, len považovanej za reklamu (§ 32 ods. 1), je podľa názoru súdu nezlučiteľný s požiadavkou, aby navrhovateľka konala v súlade s § 34 ods. 1 zákona tým, že by oddeľovala uvedenie tohto symbolu od iných častí programu spôsobom upraveným v predmetnom ustanovení. Súdu nie je zrejmé, akým spôsobom mohla vôbec navrhovateľka urobiť zadosť tejto požiadavke, a teda, či sa dôvodne kvalifikuje jej konanie ako konanie v rozpore s týmto ustanovením zákona.

Napriek tomu, že súd sa nezaoberal právnym posúdením konania navrhovateľky podľa § 35 ods. 6 zákona a uloženou sankciou podľa tohto ustanovenia, javí sa byť kvalifikácia konania podľa tohto ustanovenia tou, ktorá vystihuje konanie navrhovateľky.

Pokiaľ navrhovateľka v priebehu konania vzniesla námietku, že sankcia bola uložená po uplynutí lehoty ustanovenej v § 64 ods. 3 zákona na uloženie sankcie, dospel súd k záveru, že odporkyňa sa preukázateľne dozvedela dôvody pre začatie správneho konania 4. mája 2004, potom ako sa zaoberala viacerými podnetmi, ktoré sa týkali konania navrhovateľky. Skoršie okolnosti, nasvedčujúce tomu, že odporkyňa sa o porušení povinností dozvedela skôr, neboli v priebehu konania na súde bezpečne preukázané.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odporkyne podľa § 250s ods. 1 O. s. p. z dôvodov podľa § 250j ods. 2 písm. a) a d) O. s. p. zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie s tým, že podľa § 250r O. s. p. je správny orgán pri novom prejednaní viazaný právnym názorom súdu.

Podľa názoru súdu v Slovenskej republike chýba procesný predpis, ktorý by upravoval zásady správneho trestania. Z tohto dôvodu, keďže administratívne trestanie má aj podľa štrasburskej judikatúry trestnoprávny charakter, treba vychádzať z Ústavy Slovenskej republiky (čl. 50) a analogicky aj z Trestného zákona.

Napokon v administratívnom trestaní treba rešpektovať Doporučenie [Rady Európy (91)1 z 13. februára 1991 (relative aux sanctions administratives), podľa ktorého pre ukladanie administratívnych sankcií platia analogicky zásady ukladania sankcií trestných s tým, že správny (administratívny) postih protiprávneho chovania možno uplatniť len v primeranej lehote].

Slovenská národná rada v prijatom novom Trestnom zákone neschválila návrh zákona v časti upravujúcej postih právnických osôb. Jedným z argumentov proti prijatiu tejto úpravy bolo, že u nás máme dobre fungujúce správne trestanie. Treba uviesť, že v prípade prijatia úpravy o postihu právnických osôb v Trestnom zákone by tieto osoby mali väčšiu garanciu práv ako je to v administratívnom trestaní, keď sa iba analogicky využívajú ustanovenia Trestného zákona.

11.

ROZHODNUTIE

Ak zanikne rozhodnutie, ako predmet súdneho prieskumu počas súdneho konania, v konaní nemožno pokračovať, preto sa konanie pred súdom musí zastaviť.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 2. marca 2006, sp. zn. 3 Sž o KS 90/2005)

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre podľa § 250j ods. 2 písm. a) O. s. p. zrušil rozhodnutie žalovaného zo dňa 16. októbra 2003 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 9 792,- Sk k rukám Mgr. M. O., do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Napadnutým rozhodnutím žalovaný vyhovel protestu Okresného prokurátora v S. zo dňa 18. augusta 2003 a zrušil záznam Správy katastra v S. zapísaný pod položkou výkazu zmien z 5. augusta 2002. Záznamom bolo v prospech žalobcu zapísané vlastnícke právo k nehnuteľnostiam — parcela, budova na parcele, zapísaným na liste vlastníctva, kat. úz. S. na podklade uznesenia Okresného súdu S. zo dňa 29. júla 2002 o schválení príklepu pri dražbe nehnuteľností. Príklep bol udelený dňa 22. júla 2002 žalobcovi ako vydražiteľovi predmetných nehnuteľností.

Žalobca podal včas odvolanie proti výroku rozsudku o trovách konania. Namietal, že prvostupňový súd nesprávne vyčíslil výšku trov právneho zastúpenia žalobcu, keďže v prípade viacerých úkonov vychádzal z toho, že hodnotu vecí alebo práva v danom prípade nemožno vyjadriť v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami (§ 13 ods. 6 vyhlášky č. 591/2002 Z. z.). Napadnutým rozhodnutím Katastrálneho úradu v N. došlo k výmazu vlastníctva žalobcu k nehnuteľnostiam s konkrétnou hodnotou. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý výrok o trovách konania zmenil, tak, že mu prizná náhradu trov konania 69 968,- Sk.

Žalovaný podal včas odvolanie proti výroku rozsudku vo veci samej. Namietal, že v konaní existuje prekážka litispedencie podľa § 83 O. s. p., na ktorú musí súd

ex offio prihladať v každom štádiu konania. Uviedol, že rozsudkom Krajského súdu v N. zo dňa 15. decembra 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 17. marca 2005, súd zrušil rozhodnutie žalovaného - Katastrálneho úradu v N. zo dňa 16. októbra 2003 podľa § 250j ods. 2 písm. a) O. s. p. a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Predmetom tohto rozsudku bolo to isté rozhodnutie Katastrálneho úradu v N., ktoré je predmetom tohto konania. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a konanie zastavil.

Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 16. mája 2005 k odvolaniu žalobcu uviedol, že nesúhlasí s tvrdeniami žalobcu týkajúcimi sa náhrady trov konania a súčasne poukázal na dôvody svojho odvolania s tým, že navrhuje, aby súd nepriznal náhradu trov konania žiadnemu účastníkovi konania v zmysle § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p.

Žalobca vo vyjadrení zo dňa 8. júna 2005 k odvolaniu žalovaného potvrdil skutkové okolnosti uvedené žalovaným s námietkou, že v danom prípade nejde o litispedenciu týchto konaní podľa § 83 O. s. p., pretože o litispedenciu ide len vtedy, ak sú kumulatívne splnené nasledujúce podmienky:

1. rovnakí účastníci konania,
2. rovnaký predmet konania,
3. rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo.

V tomto prípade však nebola splnená prvá podmienka, keďže v týchto konaniach vystupovali rôzni účastníci. V konaní boli účastníkmi M., spol. s r. o. a Katastrálny úrad v N. a v konaní boli účastníkmi H. S., a. s. a Katastrálny úrad v N. Súčasne nesúhlasil, že by išlo o úplne rovnaký predmet konania. V jednom súdnom konaní sa spoločnosť H. S., a. s. domáhala zrušenia rozhodnutia žalovaného v tej časti, ktorou sa rušil záznam o vlastníctve nehnuteľností spoločnosti H. S., a. s. a v druhom súdnom konaní sa spoločnosť M., spol. s r. o. domáhala zrušenia rozhodnutia, vzťahujúceho sa k nehnuteľnostiam vo vlastníctve M., spol. s r. o. V oboch súdnych konaniach išlo v zásade o rovnaké skutkové okolnosti, na základe ktorých si obaja žalobcovia uplatňovali na súde svoje práva.

Z o d ô v o d n e n i a :

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 246c, § 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal odvolanie žalobcu podľa § 246c, § 214 ods. 1 O. s. p. na

pojednávani a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 246c, za primeranej aplikácie § 221 ods. 1 písm. d) O. s. p. zrušil a podľa § 221 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 250d ods. 3 O. s. p. konanie zastavil.

Odvolačný súd z obsahu spisu zistil, že Krajský súd v Nitre v právnej veci žalobcu MERUS, spol. s r. o. so sídlom v Š., P. P., proti Katastrálnemu úradu N. so sídlom v N., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného rozsudkom, č. k. 11 S 74/2003 - 53, zo dňa 15. decembra 2004, podľa § 250j ods. 2, písm. a) O. s. p. zrušil rozhodnutie žalovaného zo dňa 16. októbra 2003 a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie.

Týmto rozsudkom bolo preukázané zrušenie rozhodnutia Katastrálneho úradu N., ktoré je predmetom prebiehajúceho súdneho konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, vedeného v prvostupňovom konaní na Krajskom súde v N. pod sp. zn. 11 S 85/2003. Napriek rozdielnym účastníkom konania tieto veci vedené v prvom stupni pred Krajským súdom v N. pod sp. zn. 11S 7403 a 11 S 85/2003 mali totožný predmet preskúmania zákonnosti - rozhodnutie žalovaného zo dňa 16. októbra 2003.

Podľa § 246c O. s. p., prvá veta O. s. p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 250d ods. 3 O. s. p. súd uznesením konanie zastaví, ak sa žaloba podala oneskorene, ak ju podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, ak žalobca neodstránil vady žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby, alebo ak žalobca nie je zastúpený podľa § 250a alebo ak žaloba bola vzatá späť (§ 250h ods. 2). Odvolanie proti uzneseniu je prípustné.

Odvolačný súd zistil, že rozhodnutie žalovaného, ktoré bolo predmetom preskúmania zákonnosti súdom v tomto konaní, bolo už v čase rozhodovania odvolacieho súdu právoplatne zrušené v inom súdnom konaní. V dôsledku toho v odvolacom konaní už neexistovala jedna zo základných procesných podmienok konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu - právoplatné rozhodnutie správneho orgánu. Tento nedostatok procesnej podmienky konania je neodstrániteľný. Odvolačný súd tento dôvod podradil pod ustanovenie § 250d ods. 3 O. s. p. s tým, že predmetom preskúmania súdom môže byť iba rozhodnutie existujúce v čase rozhodovania súdu.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O. s. p. tak, že žalobcovi priznal náhradu trov konania vzniknutých v prvostupňovom konaní, za časť konania kedy žaloba bola dôvodne podaná. Trovy konania pozostávali z trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej pomoci podľa vyhlášky č. 591/2002 Zb. (§ 13 ods. 6) za jeden úkon právnej pomoci 1 360,-Sk, režijný paušál 136,- Sk a za jeden úkon podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. (§ 11 ods. 1) á 1 154,- Sk, lx režijný paušál 150,- Sk, súdny poplatok z podanej žaloby 2 000,- Sk, podané odvolanie 2 000,- Sk.